

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **Оцінка ризику ліквідності банків: міжнародний та вітчизняний досвід**

Виконав: здобувач групи ФК23-1зм
спеціальність 072 «**Фінанси,
банківська справа, страхування
та фондовий ринок**»
Мунтян Таміла Василівна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник: д.е.н., професор,
Заруцька о.П.
(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Рецензент:

(місце роботи)

(посада)

(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Мунтян Т.В. Оцінка ризику ліквідності банків: міжнародний та вітчизняний досвід.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сутність ризику ліквідності банків. Досліджено діяльність, проаналізовано значення пруденційних нормативів ліквідності та здійснений коефіцієнтний аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк». Розглянуто можливості впровадження міжнародного досвіду управління ліквідністю в Україні. Визначено перспективи використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення методів управління ліквідністю українських банків.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 70 сторінках, містить 10 таблиць, 2 рисунка, 2 додатки. Список використаних джерел включає 50 найменувань.

Ключові слова: ліквідність, ризик ліквідності, норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті, норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування.

ANNOTATION

Muntyan T.V. Assessment of the Economy of Banks: International and Military Knowledge.

Qualification of work for the health of the master's degree in specialty 072 "Finance, banking on the right, insurance and stock market". – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

U roboti rozglyanoto sutnist's riziku likvidnosti bankiv. The significance of prudential standards of liquidity and health of the co-operation of PrivatBank has been investigated. The possibilities of implementing international humanitarian management in Ukraine are overlooked. Prospects for the development of innovative approaches and digital technologies for the assessment of the risk of literacy are presented. Recommendations were made to improve the methods of managing the liquidity of Ukrainian banks.

Qualification of the work of the master of the warehouse for three parts, three sections, visnovkivs, list of documents, submitted on 70 pages, place 10 tables, 2 figures, 2 supplements. The list of vikoristanih dzherel includes 50 naimenuvan.

Key words: ліквідність, ризик ліквідності, norm of the coefficient of cocritiation of the liquidity for all currencies, norm of the coefficient of the criterion of the value of the currency in foreign currency, standard of the coefficient of the coefficient of net stable financing.

ЗМІСТ

ВСТУП.....		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ.....	7
РОЗДІЛ 2	РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	19
2.1	Організаційно-економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк».....	19
2.2	Аналіз стану виконання пруденційних нормативів банку.....	35
2.3	Аналіз ліквідності АТ «ПриватБанк».....	39
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВ	42
3.1	Впровадження міжнародного досвіду управління ліквідністю в Україні.....	42
3.2	Використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності.....	56
3.2	Рекомендації щодо вдосконалення управління ліквідністю українських банків.....	67
ВИСНОВКИ.....		67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		71
ДОДАТКИ.....		77

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ризик ліквідності є одним із ключових факторів, що впливають на стабільність банківської системи. Зростання глобальної фінансової інтеграції, кризи останніх десятиліть та зміни регуляторних вимог обумовлюють необхідність поглибленого вивчення цього питання. В Україні проблема оцінки ризику ліквідності є надзвичайно актуальною через особливості національної економіки, нестабільність фінансових ринків, а також виклики, спричинені військовими діями та економічними санкціями.

Питання ризику ліквідності широко досліджувалося як у міжнародній, так і у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, вагомий внесок у розробку теоретичних основ зробили Дж. Гікс, М. Мертон, Р. Коупленд, В. Гудхарт, Дж. Тобін, які аналізували ліквідність у контексті функціонування фінансових ринків. Серед українських дослідників варто виділити роботи І. Бланка, А. Гальчинського, І. Ляшенка, В. Міщенко, які адаптували міжнародний досвід до особливостей вітчизняної банківської системи.

Недостатній рівень розробленості методів оцінки ризику ліквідності для банків в Україні, обмежена адаптація міжнародного досвіду до національних реалій, а також потреба у вдосконаленні інструментів управління ліквідністю обумовлюють проблемне поле дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів оцінки ризику ліквідності банків та формулювання рекомендацій щодо вдосконалення системи управління ризиками ліквідності в Україні на основі міжнародного досвіду.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- проаналізувати сучасні теоретичні та методичні підходи до визначення ризику ліквідності банків;
- розглянути організаційно-економічну характеристику АТ КБ «ПриватБанк»;

- проаналізувати стан виконання пруденційних нормативів АТ КБ «ПриватБанк»;
- провести коефіцієнтний аналіз ліквідності АПТ КБ «ПриватБанк»;
- вивчити міжнародний досвід оцінки ризику ліквідності банків та можливостей його застосування в Україні;
- визначити можливості використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення методів управління ліквідністю українських банків.

Об'єктом дослідження є ризик ліквідності банків.

Предметом дослідження є методологія оцінки ризику ліквідності та інструменти його управління.

Методи дослідження. Дослідження базується на системному підході до оцінки ризиків із урахуванням взаємозв'язків між ліквідністю банків, макроекономічними факторами та поведінкою споживачів фінансових послуг. Аналіз проведено в рамках концепції стійкості фінансових систем та ризик-орієнтованого підходу до регулювання.

Основними методами, які, використовувалися в кваліфікаційній роботі, є діалектичний підхід, індукція і дедукція, монографічне вивчення літературних джерел, порівняльний аналіз, методи статистичної обробки даних зокрема, графічний, табличний, розрахунок абсолютних та відносних показників, горизонтальний, вертикальний та трендовий аналіз фінансових звітів, фундаментальний аналіз фінансового середовища бізнесу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці пропозиції щодо удосконалення методів оцінки ризику ліквідності українських банків із врахуванням міжнародного досвіду, що дозволить підвищити стійкість банківської системи до кризових явищ і забезпечить її ефективне функціонування в умовах економічної нестабільності.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці з макроекономіки, банківської справи, фінансового ризик-менеджменту, а також звіти міжнародних

організацій, зокрема МВФ, BIS (Банк міжнародних розрахунків) і Світового банку. За основу роботи взято концепції базельських принципів управління ліквідністю та методології, розроблені регуляторами різних країн.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 70 сторінках, містить 10 таблиць, 2 рисунка. Список використаних джерел складає 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ

Ризик ліквідності є одним із ключових викликів у банківській діяльності, оскільки він безпосередньо впливає на здатність банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та контрагентами. Сутність цього ризику полягає в тому, що банк може стикнутися з труднощами у забезпеченні необхідного рівня ліквідності для своєчасного виконання фінансових зобов'язань або у відповідь на раптовий відтік депозитів. Це може призвести до втрати довіри з боку клієнтів і партнерів, збитків або навіть банкрутства фінансової установи.

Наукові підходи до оцінки ризику ліквідності формувалися протягом багатьох років під впливом фінансових криз та змін у глобальному фінансовому середовищі. Класичні теорії розглядали ліквідність як здатність банків залучати ресурси на короткострокових ринках або швидко конвертувати активи у грошові кошти. Пізніше підхід розширився до аналізу взаємозв'язку між ліквідністю, капіталом і ризиком дефолту, що дозволило системніше оцінювати проблему.

Міжнародна практика управління ризиком ліквідності спирається на стандарти, розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду. Зокрема, впровадження таких індикаторів, як коефіцієнт ліквідного покриття (LCR) та чистий стабільний фінансування (NSFR), дозволяє забезпечити коротко- та довгострокову стійкість банків до криз ліквідності. LCR спрямований на забезпечення спроможності банків виконувати зобов'язання протягом 30 днів стресового періоду за рахунок наявності достатнього обсягу високоліквідних активів. NSFR, у свою чергу, передбачає підтримання стабільної структури фінансування на горизонті в один рік.

У контексті оцінки ризику ліквідності важливим є використання методів кількісного аналізу, таких як моделювання грошових потоків, аналіз розривів ліквідності та сценарний аналіз. Ці підходи дозволяють враховувати як нормальні, так і стресові умови функціонування ринків. Особливе значення має

ідентифікація джерел ліквідності, а також аналіз чутливості банків до змін процентних ставок і валютного курсу, що можуть суттєво впливати на ліквідність [7].

В українських реаліях оцінка ризику ліквідності ускладнюється нестабільністю фінансових ринків, залежністю банківської системи від зовнішнього фінансування, а також нерівномірним розподілом активів і пасивів за строками. Це вимагає адаптації міжнародних підходів до місцевих умов, зокрема врахування специфічних макроекономічних факторів, таких як інфляція, валютні ризики та довіра населення до банківської системи.

Теоретичні основи оцінки ризику ліквідності базуються на системному підході, який враховує множину взаємозалежних чинників, а також на інтеграції різноманітних методів аналізу для отримання комплексного уявлення про поточний стан і можливі загрози для банківської ліквідності. Це дозволяє розробляти ефективні стратегії управління та мінімізувати негативні наслідки у випадку виникнення кризових ситуацій.

Ризик ліквідності банківської установи є складним і багатограним явищем, яке відіграє вирішальну роль у забезпеченні фінансової стійкості як окремих банків, так і банківської системи в цілому. У загальному розумінні ризик ліквідності визначається як імовірність виникнення ситуації, коли банк не здатний виконати свої фінансові зобов'язання в повному обсязі та у визначені строки через нестачу грошових коштів або ліквідних активів. Це явище може бути наслідком різних причин, серед яких недостатність управлінських підходів, раптовий відтік депозитів, несприятливі ринкові умови чи економічні кризи.

Еволюція підходів до управління ризиком ліквідності пройшла кілька етапів, що відображають розвиток фінансових систем і глобального економічного середовища. У класичних підходах увага зосереджувалася на підтриманні достатньої кількості ліквідних активів, які могли бути конвертовані у гроші без значних втрат вартості. Проте з часом, із ускладненням фінансових ринків, виникла потреба в урахуванні впливу ринкових умов, а також

синергетичного ефекту взаємодії різних видів ризиків, зокрема кредитного, ринкового і валютного [1].

У міжнародній практиці одним із найвідоміших підходів до оцінки ризику ліквідності є стандарти, розроблені в рамках Базельського комітету з банківського нагляду. Зокрема, регулятивні вимоги Базель III стали відповіддю на фінансову кризу 2008 року, яка виявила критичні недоліки в управлінні ліквідністю банків. Концепції ліквідного покриття (LCR) та стабільного фінансування (NSFR) забезпечують інструментальний підхід до оцінки і управління ліквідністю. LCR дає змогу банкам розраховувати мінімальний рівень високоліквідних активів, необхідних для подолання короткострокового стресового сценарію, тоді як NSFR орієнтований на довгострокову фінансову стабільність шляхом узгодження строків активів і пасивів.

Крім того, у теорії управління ліквідністю велике значення приділяється моделюванню та прогнозуванню. Моделі, що базуються на аналізі грошових потоків, дозволяють ідентифікувати розриви ліквідності, які виникають у результаті невідповідності між термінами активів і пасивів. Сценарний аналіз, у свою чергу, надає можливість оцінити вплив потенційних шоків, таких як раптовий відтік депозитів або кризи довіри.

Нестабільність фінансових ринків, залежність від зовнішнього фінансування та обмежений доступ до довгострокових ресурсів є ключовими викликами для банківської системи. У цих умовах міжнародні стандарти мають адаптуватися до локальних умов, що включає врахування специфіки макроекономічного середовища, інституційних обмежень і довіри до банківського сектору.

Також варто зазначити, що ефективне управління ризиком ліквідності базується на інтегрованому підході, який включає стратегічне планування, використання сучасних методів моніторингу, а також гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Аналіз ризику ліквідності не може бути ізольованим процесом; він повинен враховувати комплексний вплив інших ризиків і забезпечувати їхнє гармонійне управління в рамках загальної стратегії банку.

Таким чином, теоретичні основи оцінки ризику ліквідності передбачають багаторівневий підхід, що інтегрує як традиційні, так і сучасні методологічні рішення. Це дає змогу забезпечити стійкість банківської системи навіть за умов значної невизначеності та волатильності ринкових умов.

Провідні світові банки застосовують різноманітні методи для оцінки ризику ліквідності, які поєднують кількісні й якісні підходи. Ці методи спрямовані на забезпечення своєчасного виявлення потенційних загроз, розробку превентивних заходів та мінімізацію можливих наслідків кризових ситуацій.

Одним із ключових методів є використання показників, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду, мова йде про коефіцієнт ліквідного покриття (LCR) та коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Провідні банки також широко використовують стрес-тестування для аналізу чутливості до різних сценаріїв ризику. Цей підхід передбачає моделювання несприятливих умов, таких як масовий відтік депозитів, зниження ринкової вартості активів або підвищення вартості залучених ресурсів. Стрес-тести дають змогу оцінити вплив можливих кризових подій на ліквідність банку та визначити необхідні заходи для забезпечення стійкості.

Аналіз розривів ліквідності є ще одним поширеним методом, який дозволяє визначити невідповідність між строками активів і пасивів банку. Цей підхід спрямований на оцінку можливих ризиків, що виникають через надмірну концентрацію короткострокових зобов'язань або нестачу довгострокових джерел фінансування.

У практиці провідних банків широко використовується метод моделювання грошових потоків. Він дозволяє визначити, наскільки ефективно банк може забезпечити свої зобов'язання за різних умов функціонування. Цей підхід враховує обсяги та строки надходження і витрат грошових коштів, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні дефіцити ліквідності.

Для оцінки ризику ліквідності провідні банки також застосовують інструменти статистичного аналізу, такі як VAR (Value at Risk), що дозволяє оцінити максимальні втрати банку при несприятливих змінах ринкових умов. Поряд із цим використовуються сучасні методи машинного навчання та прогнозного моделювання, які дають змогу враховувати великий обсяг даних і прогнозувати можливі ризики з високою точністю.

Крім кількісних методів, провідні банки інтегрують якісні підходи, такі як оцінка корпоративного управління ліквідністю, моніторинг ринкових умов і оцінка кредитного портфеля. Важливу роль відіграє створення внутрішніх політик і процедур, які регламентують управління ліквідністю та забезпечують узгодженість дій банку у випадку виникнення кризових ситуацій.

Таким чином, провідні світові банки використовують багаторівневий підхід до оцінки ризику ліквідності, який поєднує регулятивні стандарти, стрес-тестування, кількісні моделі та якісну оцінку. Це дозволяє забезпечити високу стійкість банків до кризових явищ та ефективно управляти ризиком ліквідності в умовах нестабільного ринкового середовища.

Оцінка ризику ліквідності є ключовим компонентом управління фінансовою стійкістю банків. У світовій практиці використовуються різноманітні методи, які базуються на сучасних стандартах регуляторного нагляду, інноваційних технологіях аналізу даних та адаптивних управлінських підходах [23].

Одним із фундаментальних інструментів є нормативи ліквідності, визначені Базельським комітетом. Вимоги до коефіцієнтів LCR і NSFR стали базовими орієнтирами для банків у різних юрисдикціях. Коефіцієнт LCR забезпечує оцінку здатності банку витримати короткострокові стресові умови, тоді як NSFR сприяє вирішенню питань довгострокової фінансової стійкості. Відповідність цим нормативам забезпечується регулярним моніторингом банківських портфелів і балансів.

Значну увагу приділяють стрес-тестуванню, яке дозволяє змодельовати різноманітні сценарії впливу негативних ринкових факторів, таких як економічні

кризи, відтік клієнтських коштів чи падіння вартості активів. Провідні банки розробляють власні моделі сценарного аналізу, які враховують специфіку їхньої діяльності, структуру активів та пасивів, а також регіональні особливості. Наприклад, великі міжнародні банки включають у сценарії стрес-тестування глобальні ринкові шоки, тоді як регіональні установи зосереджуються на локальних ризиках.

Аналіз розривів строковості активів і пасивів є ще одним методом оцінки ліквідності. Цей підхід допомагає ідентифікувати періоди, коли грошові зобов'язання банку можуть перевищити наявні ліквідні ресурси. Банки активно застосовують геп-аналіз (*gap analysis*), який дозволяє визначати часові проміжки, що потребують додаткових джерел фінансування або зміни політики управління ліквідністю.

Метод моделювання грошових потоків займає провідне місце у світовій банківській практиці. Він передбачає складання детального прогнозу надходжень і витрат коштів на основі історичних даних, аналізу клієнтської поведінки та зовнішніх ринкових умов. Цей метод часто інтегрується зі сценарним аналізом для оцінки впливу різних шоків на потоки ліквідності.

Розширення обсягів фінансових даних та розвиток технологій обробки інформації сприяли впровадженню методів машинного навчання у процес оцінки ризику ліквідності. Такі методи дозволяють аналізувати великі масиви даних, виявляти приховані залежності між показниками та створювати прогностичні моделі для оцінки ризиків у реальному часі. Наприклад, аналіз транзакційних даних допомагає виявити аномалії, які можуть свідчити про можливий відтік коштів.

На додаток до кількісних методів, провідні банки приділяють увагу якісним аспектам оцінки ліквідності. До них належать моніторинг ринкових умов, управління репутаційними ризиками та оцінка динаміки довіри клієнтів. Особливо це важливо в умовах економічної нестабільності, коли паніка серед вкладників може спровокувати масовий відтік депозитів.

Окремо варто виділити роль цифрових платформ і автоматизованих систем управління ліквідністю. Впровадження таких технологій, як блокчейн і хмарні обчислення, дозволяє банкам створювати інтегровані платформи для моніторингу ризиків, забезпечувати швидкий доступ до аналітичних даних та оптимізувати процес прийняття рішень.

Таким чином, провідні світові банки застосовують комплексний підхід до оцінки ризику ліквідності, який включає регуляторні вимоги, інноваційні технології аналізу та інтеграцію кількісних і якісних методів. Це дозволяє ефективно управляти ризиками, підтримувати стабільність фінансової системи та забезпечувати довіру з боку клієнтів і партнерів.

Провідні банки світу реалізують управління ризиком ліквідності, застосовуючи багаторівневі методи, які базуються на комбінації регуляторних стандартів, інноваційних фінансових технологій і адаптивних управлінських стратегій.

Одним із ключових методів оцінки є побудова і використання моделей управління активами і пасивами. Ці моделі забезпечують аналіз строкової структури балансу, допомагаючи виявляти можливі дисбаланси між джерелами залучених коштів і напрямками їх використання. Такий підхід сприяє побудові оптимальної структури балансу та своєчасній ідентифікації ризиків.

Оцінка ліквідності також проводиться через аналіз ключових показників ліквідності, таких як швидка ліквідність (quick ratio), загальна ліквідність (current ratio) та коефіцієнт чистої ліквідності. Провідні банки регулярно моніторять ці показники, щоб запобігти виникненню кризових ситуацій.

Важливим інструментом є оцінка відносних розривів у структурі ліквідності. Банки розраховують показники дефіциту чи профіциту ліквідності для різних часових інтервалів, що дозволяє прогнозувати ймовірність виникнення проблем у коротко- або довгостроковій перспективі.

Застосування методу каскадного планування дозволяє провідним банкам забезпечувати адаптацію ліквідності в залежності від ринкових умов. У рамках

цього методу визначаються пріоритети для використання ліквідних активів залежно від рівня терміновості фінансових зобов'язань.

Інтеграція систем управління ліквідністю із сучасними фінансовими технологіями, такими як аналіз великих даних (big data), штучний інтелект і автоматизовані алгоритми прогнозування, стала важливим етапом для провідних світових банків. Ці технології дозволяють виявляти приховані тренди в поведінці клієнтів і прогнозувати динаміку ліквідності з високою точністю [25]..

Метод оцінки й управління контингентними зобов'язаннями також відіграє важливу роль. Банки аналізують можливі сценарії, за яких виникає потреба у значних обсягах ліквідності, наприклад, при кризах довіри або несподіваних ринкових шоках. Для цього створюються так звані резервні портфелі ліквідності, що складаються з активів, які можна швидко конвертувати у грошові кошти.

Значну увагу приділяють взаємодії з центральними банками і міжбанківськими ринками ліквідності. Провідні установи використовують доступ до таких інструментів, як операції репо, короткострокові кредити і валютні свопи, для зміцнення ліквідної позиції в умовах фінансової нестабільності.

Метод оцінки ринкової вартості ліквідних активів базується на використанні поточних котирувань та аналізу волатильності цін. Він дозволяє визначити реальну вартість активів, що входять до ліквідного портфеля, та їх придатність для виконання зобов'язань у короткі терміни.

Стратегічним підходом до управління ризиком ліквідності є інтеграція всіх вищезазначених методів у єдину систему управління ризиками. Це забезпечує банкам можливість адаптивного реагування на виклики ринку, підтримуючи оптимальний баланс між фінансовою стійкістю та гнучкістю.

Таким чином, провідні світові банки впроваджують широкий спектр методів оцінки ризику ліквідності, спрямованих на забезпечення стабільності в умовах глобальної економічної динаміки. Ці підходи поєднують сучасні

технології, традиційні інструменти фінансового аналізу та адаптацію до нових викликів у банківській сфері.

Управління ліквідністю в банківській системі України має свої специфічні риси, зумовлені економічними, регуляторними, політичними та ринковими чинниками. Ці особливості визначають підходи до забезпечення стабільності банків і фінансової системи загалом [30].

Однією з ключових особливостей є значна залежність українських банків від регулятивного середовища, яке формує Національний банк України (НБУ). НБУ впроваджує жорсткі норми регулювання ліквідності. Вплив регулятора значно посилюється під час кризових періодів, коли банки потребують підтримки через механізми рефінансування або стабілізаційні кредити.

Особливу роль у процесі управління ліквідністю відіграють макроекономічні чинники, такі як рівень інфляції, валютна стабільність і процентна політика. Волатильність національної валюти змушує банки підтримувати високі обсяги ліквідних активів, щоб забезпечити можливість швидкого реагування на ринкові зміни.

На ринку капіталів в Україні обмежені можливості для залучення довгострокового фінансування. Це зумовлює високу частку короткострокових депозитів у пасивах банків. У результаті банки стикаються з викликом управління строковими розривами між активами та пасивами, що підвищує ризик ліквідності.

Однією з особливостей є низький рівень довіри населення до банківської системи, що впливає на обсяги депозитної бази. Під час економічних чи політичних криз спостерігається масове вилучення депозитів, що потребує від банків підвищеної уваги до створення резервів ліквідності.

Для управління ліквідністю банки в Україні використовують стандартні інструменти, такі як активи першого класу ліквідності (готівка, кошти на кореспондентських рахунках у НБУ), міжбанківське кредитування та операції з цінними паперами. Останнім часом зросла увага до операцій з облігаціями

внутрішньої державної позики (ОВДП), які вважаються надійним ліквідним активом.

Важливу роль відіграють інструменти управління валютною ліквідністю. Більшість українських банків здійснюють активні операції на валютному ринку, зокрема використовуючи валютні свопи для зниження ризиків. При цьому НБУ періодично втручається на ринок, щоб підтримати стабільність валютного курсу, що впливає на загальний рівень ліквідності в банківській системі.

Останніми роками українські банки впроваджують сучасні технології та автоматизовані системи управління ризиками. Використання великих даних та алгоритмів прогнозування дозволяє підвищити точність оцінки ліквідності та прийняття рішень.

Особливістю українського контексту є часте використання інструментів рефінансування НБУ, особливо у кризові періоди. У цьому випадку центральний банк виступає як кредитор останньої інстанції, надаючи ліквідність банкам для підтримання фінансової стабільності.

Таким чином, управління ліквідністю в банківській системі України характеризується високим рівнем залежності від макроекономічної ситуації, регуляторного впливу та обмеженістю ресурсів довгострокового фінансування. Водночас впровадження сучасних методів і технологій допомагає адаптуватися до змінних умов ринку та підвищувати ефективність управління ліквідністю.

Українська банківська система функціонує в умовах нестабільного економічного середовища, що вимагає специфічного підходу до управління ліквідністю. Основні особливості обумовлені впливом макроекономічних викликів, обмеженнями ринку капіталу, високою залежністю від регуляторної політики Національного банку України (НБУ) та низьким рівнем довіри населення до банківських установ.

В умовах частих економічних криз українські банки стикаються з викликом утримання депозитної бази. Зниження довіри клієнтів призводить до відтоку коштів, особливо під час валютних коливань чи нестабільності на

ринках. Це змушує банки тримати значні обсяги високоліквідних активів для швидкого реагування на раптові вилучення коштів.

Ще однією особливістю є обмеженість доступу до довгострокових фінансових ресурсів. Короткостроковий характер більшості депозитів і позик вимагає від банків ретельного управління строковими розривами між активами та пасивами. У таких умовах зростає ризик неспівставності строків погашення зобов'язань і можливостей конвертації активів у ліквідні кошти.

Суттєвий вплив на управління ліквідністю здійснює макроекономічна нестабільність. Висока інфляція, коливання валютного курсу та вплив зовнішніх шоків змушують банки зберігати значні резерви ліквідності та проводити регулярний аналіз ризиків.

Національний банк України також активно використовує інструменти монетарної політики для регулювання рівня ліквідності у системі. Це включає операції на міжбанківському ринку, рефінансування комерційних банків, проведення валютних інтервенцій, а також розміщення депозитних сертифікатів.

Управління валютною ліквідністю є ще одним важливим аспектом діяльності українських банків. Значна частина депозитів і кредитів номінована в іноземній валюті, що підвищує залежність банків від валютного курсу. У цьому контексті НБУ проводить заходи для регулювання валютної позиції банків, встановлюючи нормативи відкритої валютної позиції.

Українські банки також все активніше впроваджують інноваційні методи аналізу ліквідності. Використання сучасних інформаційних технологій, автоматизованих систем управління активами і пасивами, а також моделювання кризових сценаріїв допомагають підвищити ефективність управління ліквідністю.

Однак в умовах низького рівня розвитку фондового ринку і недостатньої диверсифікації джерел фінансування українські банки часто покладаються на традиційні інструменти, такі як облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). Ці інструменти забезпечують певний рівень стабільності, проте не дозволяють вирішити проблему довгострокового фінансування.

Таким чином, управління ліквідністю в банківській системі України має свої специфічні риси, пов'язані з нестабільністю економічного середовища, залежністю від політики регулятора та обмеженістю фінансових ресурсів. Водночас впровадження інновацій та адаптація до ринкових умов дозволяють українським банкам підтримувати достатній рівень ліквідності навіть у складних обставинах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільших комерційних банків України, заснованим у 1992 році. Центральний офіс розташований у місті Дніпро. Банк надає широкий спектр фінансових послуг, включаючи корпоративне обслуговування, кредитування та інвестиційні послуги. Основні реквізити банку включають код ЄДРПОУ 14360570, та ліцензію НБУ на банківську діяльність.

ПриватБанк був заснований у 1992 році групою підприємців. Спочатку банк функціонував як малий комерційний банк, проте згодом швидко розширив свої послуги та мережу. У 2016 році банк було націоналізовано через фінансові труднощі та необхідність підтримки з боку держави.

Станом на зараз, ПриватБанк займає провідну позицію на банківському ринку України, контролюючи близько 30% ринку депозитів та кредитів. Банк активно розвиває цифрові рішення, що сприяє залученню нових клієнтів та зміцненню своїх позицій на ринку.

Клієнтська база ПриватБанку складається з понад 20 мільйонів фізичних та юридичних осіб. Банк активно працює з малим та середнім бізнесом, пропонуючи спеціалізовані фінансові рішення. Велика частина клієнтів користується мобільним додатком, що дозволяє здійснювати фінансові операції онлайн.

Корпоративне управління ПриватБанку реалізується через наглядову раду та виконавчий орган. У складі наглядової ради є представники з різними експертними знаннями в фінансовій сфері, що сприяє ефективному управлінню банком та забезпеченню прозорості діяльності.

ПриватБанк пропонує широкий спектр банківських послуг, включаючи:
- депозитарні послуги;

- кредитування для фізичних та юридичних осіб;
- інтернет-банкінг та мобільні послуги;
- іпотечне кредитування;
- валютні операції;
- інвестиційні продукти.

Після націоналізації у 2016 році ПриватБанк став повністю державним підприємством. Основним акціонером банку є держава Україна, яка володіє 100% акцій через Міністерство фінансів України. Це стало важливим кроком для стабілізації фінансової системи країни, оскільки банк на той час зіткнувся з серйозними фінансовими труднощами.

Націоналізація дозволила державі здійснювати контроль над діяльністю банку, забезпечуючи прозорість і надійність його фінансових операцій. Держава, як акціонер, має право впливати на стратегічні рішення, такі як напрямки розвитку, політика кредитування та управління ризиками.

Структура власності банку залишається предметом обговорення. Є плани щодо можливого залучення інвесторів у майбутньому, але на даний момент державне володіння залишається основним принципом управління. Це має на меті забезпечення стабільності банківської системи України та збереження довіри до ПриватБанку серед населення [36].

Таким чином, структура власності АТ КБ «ПриватБанк» є однією з ключових складових, яка впливає на його діяльність і розвиток у майбутньому, забезпечуючи при цьому стабільність і надійність для клієнтів та партнерів.

Агрегований звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» поданий додатку А.

За результатами проведеного горизонтального аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» (додаток А, таблиця 2.1) виявлено, що:

- грошові кошти та їх еквіваленти значно зросли за аналізований період. З початкового рівня 40,566,774 тис. грн на 01.01.2023, їх обсяг збільшився до 97,544,118 тис. грн на 01.07.2024. Це приріст на 56,977,344 тис. грн, що становить

140.45%. Це свідчить про суттєве зростання ліквідних активів банку, що може бути індикатором посилення ліквідності та фінансової стабільності;

- фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток продемонстрували незначне зростання на 11,402,452 тис. грн, або на 11.91% за період з 01.01.2023 по 01.07.2024. Це свідчить про стабільність інвестиційної діяльності банку в частині активів, що обліковуються за справедливою вартістю;

- кошти в інших банках зросли на 8,415,145 тис. грн (13.97%) за той самий період, що може свідчити про збільшення обсягів взаємодії з іншими банками або розширення кореспондентських відносин;

- кредити та заборгованість клієнтів значно зросли на 35,327,250 тис. грн (49.51%). Це може свідчити про активну кредитну діяльність банку, що позитивно впливає на доходність, однак збільшення кредитного портфеля також може нести ризики у випадку зростання частки проблемних кредитів;

- цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід зросли на 35,087,038 тис. грн (24.38%). Це свідчить про позитивні зміни в портфелі банку, пов'язані з цінними паперами, що можуть сприяти збільшенню доходу від інвестиційної діяльності;

- цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю, збільшилися на 12,030,770 тис. грн (12.00%), що демонструє стабільне управління портфелем цінних паперів, які зберігаються до погашення;

- дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток значно зменшилася на 99.97% (12,074,597 тис. грн), що може свідчити про розрахунки або корекцію податкових зобов'язань;

- відстрочений податковий актив скоротився на 53.51% (588,703 тис. грн), що може бути пов'язано зі змінами в податкових зобов'язаннях або результатом перегляду активів банку;

- інші активи зросли на 58.15% (924,140 тис. грн), що свідчить про зростання інших невеликих активів, які можуть мати допоміжне значення для операційної діяльності банку;

- інвестиційна нерухомість показала невелике зниження на 5% (-99,124 тис. грн), що може свідчити про частковий продаж або амортизацію нерухомого майна банку.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» (01.01.2023-01.07.2024), тис. грн.

Статті	Станом на				Відхилення	
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	Абс.	Відн.
Грошові кошти та їх еквіваленти	40566774	85209442	79648102	97544118	56977344	140.45
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	95716216	97558900	100376470	107118668	11402452	11.91
Кошти в інших банках	60233746	63617318	75061458	68648892	8415145	13.97
Кредити та заборгованість клієнтів	71355251	79859693	95637763	106682501	35327250	49.51
Цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	143919800	142952388	171470647	179006839	35087038	24.38
Цінні папери за амортизованою собівартістю	100242085	77633667	133798041	112272855	12030770	12.00
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	30243	30243	30246	30246	2	0
Інвестиційна нерухомість	2154747	2154747	2339766	2055623	-99124	-5
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	12051312	2428287	3616	3714	-12074597	-99.97

Продовження табл. 2.1

Відстрочений податковий актив	1100185	660913	400929	511483	-588703	-53.51
Основні засоби та нематеріальні активи	6617191	9482404	6689505	6635209	18018	0.27
Інші фінансові активи	14097277	13070066	18191597	17453271	3355994	23.81
Інші активи	1589198	1374941	1414749	2513338	924140	58.15
Всього активів	549674027	573033008	685062888	700476757	150802730	27.43

За результатами проведеного вертикального аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.2) виявлено, що:

- частка грошових коштів зросла з 7.38% на 01.01.2023 до 13.93% на 01.07.2024, що свідчить про збільшення ліквідності банку. Це зростання на 6.55% може вказувати на стратегію управління активами, спрямовану на забезпечення достатнього рівня ліквідності для покриття короткострокових зобов'язань і можливих непередбачуваних витрат;

- частка фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток знизилась з 17.41% до 15.29%. Це зменшення на 2.12% може свідчити про зменшення експозиції банку до ризиків, пов'язаних із волатильністю ринкових цін на фінансові інструменти, а також про можливо консервативнішу інвестиційну стратегію;

- частка коштів в інших банках залишилась відносно стабільною, коливаючись в межах 10.96% - 11.10%, з незначним зниженням до 9.80% на 01.07.2024. Це може свідчити про зменшення залежності від міжбанківських кредитів та збільшення прямих кредитних операцій;

- частка кредитів зросла з 12.98% до 15.23%, що є позитивним сигналом, оскільки це вказує на зростання кредитної діяльності банку та збільшення попиту на кредитні продукти. Зростання на 2.25% свідчить про активізацію банківських операцій і покращення відносин з клієнтами;

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» (01.01.2023-01.07.2024), %

Статті	Станом на				Відхилення
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Грошові кошти та їх еквіваленти	7.38	14.87	11.63	13.93	6.55
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	17.41	17.03	14.65	15.29	-2.12
Кошти в інших банках	10.96	11.10	10.96	9.80	-1.16
Кредити та заборгованість клієнтів	12.98	13.94	13.96	15.23	2.25
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	26.18	24.95	25.03	25.56	-0.63
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	18.24	13.55	19.53	16.03	-2.21
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0.01	0.005	0.004	0.004	0.00
Інвестиційна нерухомість	0.39	0.38	0.34	0.29	-0.41
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	2.19	0.42	0.0005	0.0005	-2.19
Відстрочений податковий актив	0.20	0.12	0.06	0.07	-0.13
Основні засоби та нематеріальні активи	1.20	1.13	0.98	0.95	-0.26
Інші фінансові активи	2.56	2.28	2.66	2.49	-0.07
Інші активи	0.29	0.24	0.21	0.36	0.07
Всього активів	100	100	100	100	

- частка цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід знизилась з 26.18% до 25.56%. Це може вказувати на

стабільність інвестицій, хоча і з незначним зниженням. Зменшення на 0.63% може також вказувати на зміну в інвестиційній політиці банку;

- частка цінних паперів, що обліковуються за амортизованою собівартістю, знизилась з 18.24% до 16.03%. Це може вказувати на активніше управління портфелем цінних паперів, однак важливо також оцінити причини такого зменшення;

- частка інвестицій в асоційовані та дочірні компанії залишилась на низькому рівні (0.01% до 0.004%), що може вказувати на обережний підхід до інвестицій в інші підприємства або компанії;

- частка інвестиційної нерухомості зменшилась з 0.39% до 0.29%, що може свідчити про відмову від інвестицій у нерухомість або про переорієнтацію в сторону інших активів;

- частка дебіторської заборгованості щодо поточного податку на прибуток зменшилася з 2.19% до 0.0005% свідчить про зменшення податкових зобов'язань, що може бути наслідком зростання прибутковості або поліпшення ефективності податкового менеджменту;

- частка основних засобів та нематеріальних активів зменшилась з 1.20% до 0.95%, що може вказувати на зменшення інвестицій у фізичні активи або оптимізацію витрат;

- частка інших активів зросла з 0.29% до 0.36%, що може свідчити про збільшення запасів або інші інвестиції, не відображені в основних категоріях.

Аналіз дохідних і недохідних активів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.3) є важливим для оцінки ефективності управління активами.

Як видно з табл. 2.3 дохідні активи зросли на 105,519,528 тис. грн, що свідчить про збільшення ефективних інвестицій і кредитних операцій банку.

Частка дохідних активів знизилася з 88,73% станом на 01.01.2023 до 84,7% станом на 01.07.2024, що свідчить про тенденцію до зменшення питомої ваги активів, що приносять дохід.

Недохідні активи також значно зросли — на 45,283,202 тис. грн. Це вказує на зростання ризикових або низькодохідних активів у структурі банку, що може впливати на загальну ефективність операцій.

Частка недохідних активів зросла з 11,27% до 15,3%. Це може бути сигналом про збільшення обсягів активів, що не приносять доходу або є малоприбутковими, що підвищує ризик для банку.

Незважаючи на зростання загального обсягу активів, тенденція до збільшення частки недохідних активів вказує на потенційне збільшення ризику для банку. Це може негативно вплинути на рентабельність і стійкість банку в довгостроковій перспективі.

Таблиця 2.3

**Аналіз дохідних та недохідних активів АТ КБ «ПриватБанк»
(01.01.2023-01.07.2024)**

Активи	Станом на				Відхилення (01.07.2024- 01.01.2023)
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Тис. грн.					
Дохідні	487749366	476877022	596905987	593268894	105,519,528
Недохідні	61924661	96155987	88156901	107207863	45,283,202
Всього активів	549674027	573033008	685062888	700476757	
%					
Дохідні	88,73	83,22	87,13	84,7	-4,04
Недохідні	11,27	16,78	12,87	15,3	4,04
Всього активів	100	100	100	100	

За результатами коефіцієнтного аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.4) виявлено, що коефіцієнт дохідності активів знизився на 0,04, з 0,89 на початок 2023 року до 0,85 станом на 01.07.2024. Це свідчить про зниження ефективності використання активів для отримання доходів.

Питома вага дохідних активів у загальному обсязі активів банку зменшилася на 4,04%, з 88,73% до 84,7%. Це може свідчити про зменшення

активів, що приносять прибуток, що може негативно впливати на фінансову стабільність банку.

Питома вага недохідних активів зросла на 4,04%, що є негативним фактором для фінансового стану банку, оскільки збільшення частки недохідних активів може свідчити про зниження ліквідності або зростання ризиків.

Коефіцієнт дохідності активів банку знизився на 0,06, з 0,13 до 0,08, що вказує на зниження дохідності активів та може свідчити про зменшення прибутковості банку.

Коефіцієнт прибутковості активів банку знизився на 0,01, що свідчить про незначне зменшення ефективності активів у генерації прибутку.

Таблиця 2.4

**Коефіцієнтний аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк»
(01.01.2023-01.07.2024)**

Показник	Станом на				Відхилення (01.07.2024 - 01.01.2023)
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Коефіцієнт дохідності активів	0,89	0,83	0,87	0,85	-0,04
Питома вага дохідних активів в загальному обсязі активів банку	88,73	83,22	87,13	84,7	-4,04
Питома вага недохідних активів в загальному обсязі активів банку	11,27	16,78	12,87	15,3	4,04
Коефіцієнт дохідності активів банку	0,13	0,09	0,16	0,08	-0,06
Коефіцієнт прибутковості активів банку	0,05	0,05	0,06	0,04	-0,01

За результатами проведеного горизонтального аналізу пасивів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.5) виявлено, що загальна сума зобов'язань збільшилася з 491,9 млрд грн до 610,9 млрд грн, що є приростом на 119,1 млрд грн або 24,21%. Це свідчить про зростання фінансових зобов'язань банку, що може бути результатом активної кредитної політики або збільшення залучених коштів.

Таблиця 2.5

**Горизонтальний аналіз пасивів АТ КБ «ПриватБанк»
(01.01.2023-01.07.2024), тис. грн.**

Статті	Станом на				Відхилення	
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	Абс.	Відн.
Кошти банків	329	85887	486	365	36	10.85
Кошти клієнтів	464871501	481702465	549686644	569613774	104742273	22.53
Фінансові зобов'язання	0	1289	0	3543	3543	-
Боргові цінні папери, емітовані банком	2528	2578	2628	2667	139	5.49
Інші залучені кошти	567788	840613	3087561	5253658	4685871	825.29
Зобов'язання щодо пот. податку на прибуток	2972075	0	25790403	5012793	2040718	68.66
Резерви за зобов'язаннями	5803423	5573182	5437546	5818732	15309	0.26
Інші фінансові зобов'язання	13222380	10622094	13063856	20488093	7265713	54.95
Інші зобов'язання	4140466	4380952	4383015	4433375	292910	7.07
Суборд. борг	304719	304719	316500	337790	33071	10.85
Усього зобов'язань	491885208	503513779	601768639	610964790	119079581	24.21
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	206059744	0	0.00
Емісійні різниці	22690	22690	22690	22690	0	0.00
Резервні фонди банку	11448539	12958438	12958438	14846672	3398133	29.68
Резерви переоцінки	-2993739	3133715	8881971	14623805	17617543	-588.48
Нерозп. прибуток	-156748415	-152655357	-144628594	-146040943	10707473	-6.83
Усього власного капіталу	57788819	69519230	83294249	89511968	31723149	54.89
Усього пасиви	549674027	573033008	685062888	700476757	150802730	27.43

Кошти клієнтів зросли з 464,9 млрд грн до 569,6 млрд грн (+104,7 млрд грн або +22,53%). Це говорить про зростаючу довіру клієнтів до банку та активізацію депозитних вкладень.

Інші залучені кошти. Значне збільшення в цій категорії (з 567,8 млн грн до 5,25 млрд грн, +4,69 млрд грн або +825,29%) вказує на те, що банк значно наростив обсяги залучення коштів з інших джерел, що може свідчити про активну експансію на ринку або збільшення фінансування.

Невелике, але стабільне зростання боргових цінних паперів (з 2,53 млрд грн до 2,67 млрд грн) свідчить про збереження ліквідності та наявність інвестицій у боргові зобов'язання.

Власний капітал зріс з 57,8 млрд грн до 89,5 млрд грн (+31,7 млрд грн або +54,89%), що свідчить про поліпшення фінансового стану банку. Зростання нерозподіленого прибутку також вказує на покращення фінансових результатів.

Помітне зростання цієї категорії резервів переоцінки (з -2,99 млрд грн до 14,62 млрд грн) може вказувати на позитивну оцінку активів банку, але водночас і на ризики, пов'язані з ринковими коливаннями.

За результатами проведеного вертикального аналізу пасивів АТ КБ «ПриватБанк» виявлено, що основна частка пасивів припадає на кошти клієнтів. Хоча спостерігається незначне зменшення частки коштів клієнтів у загальній структурі пасивів — з 94,51% на початку 2023 року до 93,23% на середину 2024 року, їхня домінантна роль у структурі залишається незмінною.

В цілому, структура пасивів залишилася стабільною, з домінуванням коштів клієнтів, проте спостерігається тенденція до збільшення інших залучених коштів та зміни у податкових зобов'язаннях.

За результатами проведеного коефіцієнтного аналізу власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.6) виявлено, що К1 та К2 мають позитивну динаміку. К8 демонструє зниження з 3.57 до 2.30, що може вказувати на поступове збільшення власного капіталу відносно статутного капіталу. Це може бути ознакою зростання капіталізації банку або збільшення резервів. К10 має негативну тенденцію, що може свідчити про зменшення рівня захищеності

власного капіталу від можливих фінансових ризиків. К11 знизився з 0.52 до 0.34, що свідчить про зменшення ефективності використання власного капіталу для отримання прибутку за цей період.

К12 залишався відносно стабільним, коливаючись від 0.147 до 0.149, що вказує на незначні зміни у прибутковості щодо статутного капіталу. Мультиплікатор капіталу (М) знизився з 9.51 до 7.83, що свідчить про зменшення рівня загальних активів щодо власного капіталу банку. Це може бути результатом збільшення власних резервів або зміни в політиці щодо залучення додаткових коштів.

Таблиця 2.6

**Коефіцієнтний аналіз власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк»
(01.01.2023-01.07.2024)**

Показник	Станом на				Відхилення
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
К1 (коефіцієнт співвідношення власного капіталу та залучених коштів)	0.12	0.14	0.14	0.15	0.03
К2 (коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів)	0.11	0.12	0.12	0.13	0.02
К8 (коефіцієнт співвідношення статутного капіталу до власного капіталу банку)	3.57	2.96	2.47	2.30	-1.26
К10 (коефіцієнт захищеності власного капіталу)	0.11	0.09	0.08	0.07	-0.04
К11 (коефіцієнт рентабельності власного капіталу)	0.52	0.43	0.45	0.34	-0.18
К12 (коефіцієнт рентабельності статутного капіталу)	0.147	0.14	0.18	0.149	0.002
М (мультиплікатор капіталу)	9.51	8.24	8.22	7.83	-1.69

За результатами проведеного горизонтального аналізу доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.7) можна виявити ряд ключових тенденцій.

По-перше, загальні доходи банку зменшилися на 29.02% у порівнянні з попереднім роком, що свідчить про значний спад у комісійних та процентних доходах. Найбільш виражене падіння відбулося в комісійних доходах, які зменшилися на 32.70%, а процентні доходи знизилися на 14.52%. Зокрема, торговельний результат від операцій з купівлі-продажу зазнав значних втрат, скоротившись на 82.05%.

По-друге, витрати банку також зменшилися на 45.21%, що є позитивним сигналом, оскільки свідчить про зменшення адміністративних витрат та витрат на резерви. Проте, витрати на податок на прибуток показали значне зростання на 125.43%, що може свідчити про зміни в податковому законодавстві.

Незважаючи на зменшення доходів, прибуток після оподаткування виявився стабільним, з незначним зростанням на 1.34%, що вказує на ефективне управління витратами та збереження фінансової стійкості банку в умовах зменшення доходів.

Таблиця 2.7

**Горизонтальний аналіз доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк»
01.01.2023-01.07.2024), тис. грн.**

Статті	Станом на				Відхилення	
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	Абс.	Відн.
1	2	3	4	5	6	7
Процентні доходи	43685504	30126739	66237277	37344368	-6341136	-14.52
Комісійні доходи	32944618	19465601	41588600	22172162	-10772455	-32.70
Торговий результат						
результат від переоцінки	-7568057	-33575	-1063700	-1886164	5681892	-75.08
результат від операцій з купівлі-продажу	14465200	5391426	10166765	2596179	-11869021	-82.05
Інші операційні доходи	2759266	1358252	3075279	1130993	-1628273	-59.01
Інші доходи	611809	538650	746313	356993	-254816	-41.65
Всього доходів	86943268	56847094	120750534	61714530	-25228738	-29.02

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7
Процентні витрати	3768088	2268528	6616309	5440386	1672298	44.38
Комісійні витрати	12504760	7827557	17149834	9406521	-3098238	-24.78
Торговий результат						
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-2607778	-1854774	-4653140	-6742198	-4134419	158.54
Відрахування до резервів	16327500	724951	4499763	966206	-15361293	-94.08
Адміністративні та інші операційні витрати	22233786	11195782	24372510	11909801	-10323985	-46.43
Витрати на податок на прибуток	4474017	6935793	35000574	10085727	5611709	125.43
Всього витрат	56700373	27097837	82985849	31066444	-25633929	-45.21
Прибуток/(збиток) після оподаткування	30242895	29749257	37764685	30648086	405190	1.34

За результатами проведеного вертикального аналізу доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.8) виявлено, що процентні доходи стабільно зростають: від 50,25% на початку 2023 року до 60,51% на середину 2024 року, що становить приріст на 10,27%. Це може свідчити про збільшення обсягів кредитування або зміну структури активів на користь доходів, пов'язаних із процентами. Комісійні доходи демонструють незначне зниження на 1,97%, від 37,89% до 35,93%. Така стабільність свідчить про сталу комісійну базу, хоча й з незначними коливаннями, що, ймовірно, пов'язано зі змінами на ринку або операційною політикою банку. Доходи від переоцінки поступово покращуються, змінившись з -8,70% до -3,06%. Збільшення на 5,65% вказує на покращення оцінки активів, що може бути результатом ринкових умов або

ефективного управління портфелем. Результати від операцій купівлі-продажу помітно скоротилися з 16,64% до 4,21%, що є зниженням на 12,43%. Це може означати скорочення активних торгових операцій або зміну стратегії банку, можливо, у бік більш консервативного підходу.

Таблиця 2.8

**Вертикальний аналіз доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк»
01.01.2023-01.07.2024), %**

Статті	Станом на				Відхилення
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Процентні доходи	50.25	53.00	54.85	60.51	10.27
Комісійні доходи	37.89	34.24	34.44	35.93	-1.97
Торговий результат					
результат від переоцінки	-8.70	-0.06	-0.88	-3.06	5.65
результат від операцій з купівлі-продажу	16.64	9.48	8.42	4.21	-12.43
Інші операційні доходи	3.17	2.39	2.55	1.83	-1.34
Інші доходи	0.70	0.95	0.62	0.58	-0.13
Всього доходів	100	100	100	100	
Процентні витрати	6.65	8.37	7.97	17.51	10.87
Комісійні витрати	22.05	28.89	20.67	30.28	8.22
Торговий результат					
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-4.60	-6.84	-5.61	-21.70	-17.10
Відрахування до резервів	28.80	2.68	5.42	3.11	-25.69
Адміністративні та інші операційні витрати	39.21	41.32	29.37	38.34	-0.88
Витрати на податок на прибуток	7.89	25.60	42.18	32.47	24.57
Всього витрат	100	100	100	100	

Процентні витрати різко збільшилися з 6,65% до 17,51% (підвищення на 10,87%), що може вказувати на збільшення вартості залучених коштів у зв'язку з ринковими умовами або змінами у структурі фінансування банку. Комісійні витрати також зросли, від 22,05% до 30,28% (+8,22%). Це може бути наслідком збільшення обсягів операцій або підвищення витрат, пов'язаних з комісійною

діяльністю. Витрати на резерви суттєво знизилися з 28,80% до 3,11% (-25,69%), що свідчить про покращення якості активів або зниження ризиків.

За результатами проведеного аналізу та оцінки рівня дохідності АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.9) виявлено, що рентабельність активів (К1): Величина рентабельності активів виявилася нижчою за оптимальне значення в усі зазначені дати, з найбільшим відхиленням у 1.08% на 01.07.2024. Це свідчить про зниження ефективності використання активів банку. Рентабельність доходів (К2). Рентабельність доходів демонструє позитивну динаміку, перевищуючи оптимальні межі (8–20%) у всі періоди, з найвищим значенням 52.33% на 01.07.2023. Це вказує на високу ефективність в отриманні доходів. Коефіцієнт дохідності активів (К3). Спостерігається значне відхилення від оптимальних показників (14–22%), що вказує на зменшення ефективності генерування доходів на одиницю активів, особливо на 01.07.2024, де коефіцієнт знизився до 8.81%.

Таблиця 2.9

Аналіз і оцінка рівня дохідності АТ КБ «ПриватБанк» (01.01.2023-01.07.2024)

Коефіцієнт	Опт. знач.	Станом на				Відхилення
		01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
К1 Рентабельність активів	1—4%	5.50	5.30	6.00	4.42	-1.08
К2 Рентабельність доходів	8—20%	34.78	52.33	31.27	49.66	14.88
К3 Коефіцієнт дохідності активів	14—22%	15.82	9.92	17.63	8.81	-7.01

За результатами проведеного порівняльного аналізу доходів і витрат АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.10) виявлено, що ступінь покриття непроцентних витрат непроцентними доходами станом на 01.01.2023: 0.82 — це свідчить про те, що банк покриває лише 82% своїх непроцентних витрат непроцентними доходами, що може вказувати на недостатню ефективність управління витратами. Станом на 01.07.2023: 1.08 — значне покращення, оскільки банк став генерувати більше непроцентних доходів, ніж витрат, що свідчить про позитивну динаміку. Станом на 01.01.2024: 0.71 — зниження до 71% вказує на зменшення покриття витрат, що може бути тривожним сигналом. Станом на 01.07.2024: 0.95

— відновлення до 95%, хоча все ще нижче рівня 2023 року, показує позитивну тенденцію.

Таблиця 2.10

**Порівняльний аналіз доходів і витрат АТ КБ «ПриватБанк»
(01.01.2023- 01.07.2024)**

Показник	Станом на				Відхилення
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Ступінь покриття непроцентних витрат непроцентними доходами	0.82	1.08	0.71	0.95	0.13
Процентна маржа, %	8.18	5.78	11.10	5.36	-2.82

Процентна маржа: Станом на 01.01.2023: 8.18% — висока процентна маржа свідчить про добрі умови для прибутковості від кредитування. Станом на 01.07.2023: 5.78% — зниження процентної маржі вказує на посилення конкуренції або зміни в ринкових умовах. Станом на 01.01.2024: 11.10% — значне відновлення процентної маржі, що може вказувати на ефективну стратегію управління кредитними ризиками або підвищення процентних ставок. Станом на 01.07.2024: 5.36% — подальше зниження процентної маржі, що потребує аналізу причин і можливих стратегій для відновлення.

2.2. Аналіз стану виконання пруденційних нормативів банку

За результатами проведеного аналізу стану виконання пруденційних нормативів АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.10) виявлено, що регулятивний капітал (Н1) значно перевищує нормативне значення в 200 млн грн, збільшившись з 54,523,488 тис. грн (01.01.2023) до 79,856,952 тис. грн (01.07.2024). Це свідчить про позитивну динаміку нарощування капіталу банку.

Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) та норматив достатності основного капіталу (Н3) залишаються на рівні, що значно перевищує мінімально встановлені вимоги, хоча їх значення дещо знизилися з 23.78% до

21.46% (Н2) та з 11.90% до 10.73% (Н3). Це може вказувати на зростання обсягів ризикованих активів банку.

Таблиця 2.10

Аналіз стану виконання пруденційних нормативів АТ КБ
«ПриватБанк» [43, 36]

Норматив	Нормативне значення	Станом на	
		01.01.2023	01.07.2024
1	2	3	4
Н1 - регулятивний капітал	не менше 200 млн грн	54,523,488 тис грн	79,856,952 тис грн
Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу	не менше 10 відсотків	23.78	21.46
Н3 - норматив достатності основного капіталу	не менше 7 відсотків	11.90	10.73
Н7 - норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	не більше 25 відсотків для системно важливих банків - не більше 20 відсотків; для спеціалізованих ощадних банків - не більше 20 відсотків; для спеціалізованих банків довірчого управління - не більше 15 відсотків	6.37	4.84
Н8 - норматив великих кредитних ризиків	не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	0.00	0.00
Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	не більше 25 відсотків; для спеціалізованих ощадних банків - не більше 20 відсотків для спеціалізованих банків довірчого управління - не більше 20 відсотків	0.004	0.007
Н11 - норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	не більше 15 відсотків	0.003	0.002
Н12 - норматив загальної суми інвестування	не більше 60 відсотків	0.0038	0.0027
Л13-1 - норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції	не більше 5 відсотків	92.5844	79.0824
Л13-2 - норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції	не більше 5 відсотків;	1.3178	0.6378
LCR _{вв} - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами	не менше 100 відсотків	311.0103	422.8557

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4
LCRiv - норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті	не менше 100 відсотків	260.1445	224.8632
NSFR - норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування	не менше 10 відсотків	182.2410	190.0390

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) та норматив великих кредитних ризиків (Н8) знаходяться на безпечних рівнях, що свідчить про збалансовану кредитну політику банку. Особливо показовим є значення Н8, яке дорівнює 0, що свідчить про відсутність концентрації великих кредитних ризиків.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами (Н9), норматив інвестування в цінні папери окремо (Н11) та норматив загальної суми інвестування (Н12) значно нижчі за встановлені обмеження, що вказує на відсутність значних ризиків в цих напрямках.

Норматив ризику загальної довгої (Л13-1) та короткої (Л13-2) відкритих валютних позицій значно перевищує допустимий рівень у 5%. Такі значення, особливо для Л13-1 (92.58% станом на 01.01.2023 та 79.08% станом на 01.07.2024), свідчать про високий валютний ризик, що може потребувати додаткової уваги до валютної позиції банку.

Нормативи ліквідності (LCR) за всіма валютами (LCRвв) та в іноземній валюті (LCRiv) значно перевищують мінімальне значення в 100%, що свідчить про високий рівень ліквідності банку. Зокрема, LCRвв зріс з 311.01% до 422.86%, що є позитивним показником ліквідності.

Запровадження LCR в Україні – це важливий крок у гармонізації вимог до ліквідності українських банків з нормами законодавства ЄС та рекомендацій Базельського комітету (Базель III).

Коефіцієнт покриття ліквідністю – це співвідношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття підвищеного відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до

короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів.

Виконання нормативу свідчатиме, що банк забезпечений ліквідністю в обсязі, достатньому для повного виконання ним зобов'язань протягом 30 днів в кризових умовах. Враховуючи значний рівень доларизації української банківської системи, банки повинні будуть дотримуватися нормативу LCR як у національній, так і в іноземних валютах.

Згідно з нормами ЄС значення коефіцієнта LCR для банків встановлено на рівні 100%. Норматив LCR відповідає загальноприйнятим у світі підходам оцінки ліквідності і є зрозумілим для міжнародних інвесторів.

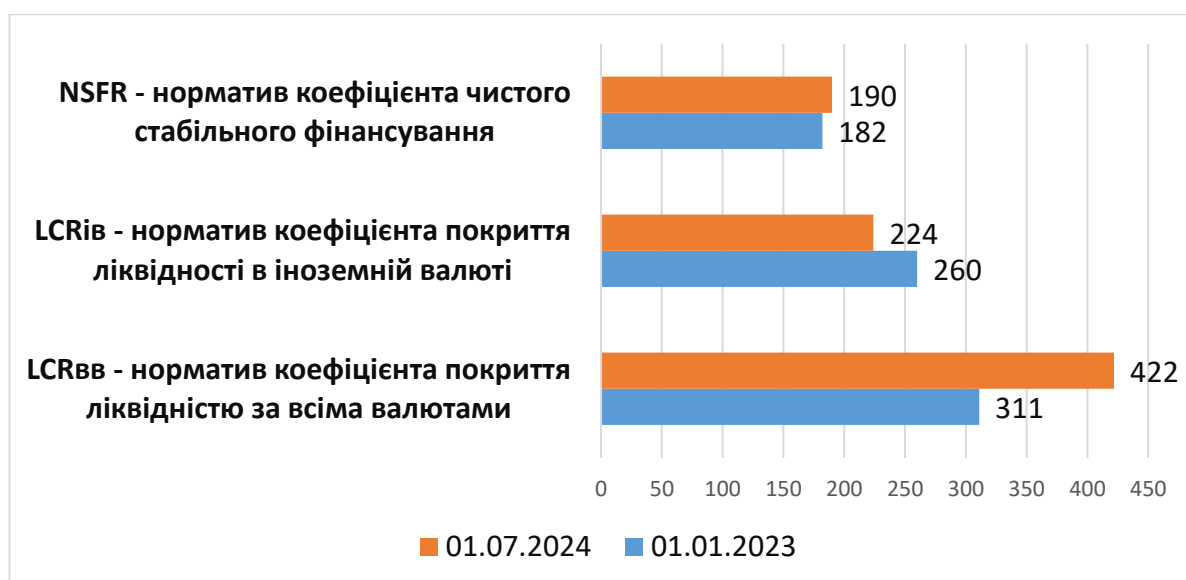

Рис. 2.1. Стан виконання нормативів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) стабільно перевищує норматив в 90%, демонструючи позитивну динаміку з 182.24% до 190.04%, що свідчить про надійність джерел довгострокового фінансування банку.

Національний банк з метою подальшої гармонізації правил роботи банківського сектору України з європейським законодавством продовжує імплементувати раніше анонсовані регуляторні вимоги до банків, зокрема щодо коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR). Мінімальне значення

коефіцієнту чистого стабільного фінансування (NSFR) з 01.04.2023 року становитиме 100%, норматив впроваджений у 2019 році а діє з 01.04.2021 року.

Цей норматив визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності банку на горизонті один рік та сприяє залученню більш стабільних та довгострокових джерел фондування, зменшуючи залежність від короткострокових ресурсів.

2.3. Аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

За результатами проведеного аналізу ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» (таблиця 2.11) виявлено, що коефіцієнт миттєвої ліквідності збільшився з 0.09 на початку 2023 року до 0.17 на середину 2024 року, що свідчить про певне покращення здатності банку погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних ліквідних активів. Проте цей коефіцієнт залишає банк в межах низького рівня ліквідності.

Таблиця 2.11

Аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» (01.01.2023-01.07.2024)

Показник	Станом на				Відхилення
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024	
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,09	0,18	0,15	0,17	0,08
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	1,12	1,14	1,14	1,15	0,03
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	0,76	0,67	0,70	0,66	-0,10
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	0,99	0,95	0,99	0,97	-0,02
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	0,15	0,17	0,17	0,19	0,03
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	0,68	0,63	0,69	0,64	-0,04

Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань залишається стабільним, з невеликими коливаннями між 1.12 та 1.15, що вказує на здатність банку забезпечувати свої зобов'язання в межах нормальної ліквідності.

Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів продемонстрував зниження з 0.76 до 0.66, що свідчить про деяке зменшення частки високоліквідних активів у загальному обсязі робочих активів.

Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань також показує незначне зниження з 0.99 до 0.97, що вказує на невеликі зміни в здатності банку покривати свої зобов'язання за допомогою ресурсів.

Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів зріс з 0.15 до 0.19, що свідчить про збільшення різниці між кредитними зобов'язаннями та залученими депозитами, що може бути ознакою незначного зростання ризику незбалансованої ліквідності.

Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань показав незначне зниження з 0.68 до 0.64, що свідчить про деяке зниження ефективності управління ліквідністю в загальному контексті.

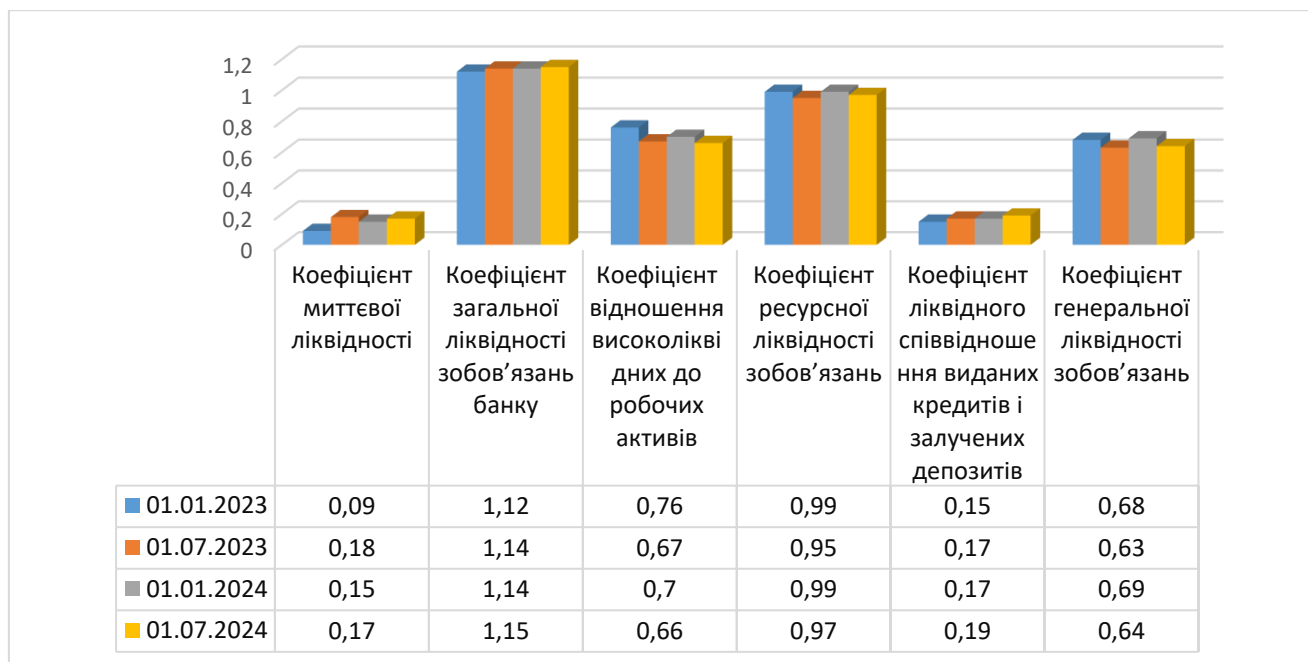

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк»

Для забезпечення стійкої ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» необхідно:

1). Активне залучення клієнтів на депозитні програми. Запровадження маркетингових кампаній, спрямованих на збільшення депозитної бази, зокрема у гривні.

2). Диверсифікація джерел фінансування. Розширення співпраці з міжнародними донорами та отримання довгострокових кредитів від закордонних фінансових інституцій.

3). Ефективне управління зобов'язаннями. Скорочення короткострокових зобов'язань та збільшення частки довгострокових кредитів і депозитів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВ

3.1. Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є необхідним кроком на шляху до модернізації національної банківської системи, забезпечення її стабільності та інтеграції в глобальний фінансовий простір. В умовах швидких змін на світових фінансових ринках і постійних викликів, що ставить перед Україною зовнішнє та внутрішнє середовище, важливою є адаптація національної банківської системи до сучасних міжнародних стандартів управління ліквідністю. Це дозволяє не тільки забезпечити стабільність банківської системи, а й зміцнити її позиції на міжнародних ринках фінансів.

Одним із основних інструментів забезпечення стабільності банків є впровадження принципів і стандартів, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду, який виступає як основний орган з формування рекомендацій для банківських регуляторів у різних країнах. Одним із основних елементів цієї системи є Базель III, який включає низку норм і вимог щодо управління ліквідністю банків, що сприяють забезпеченню фінансової стабільності. Ці вимоги охоплюють такі важливі аспекти, як підтримка адекватного рівня ліквідних активів і стабільного фінансування, а також вдосконалення системи моніторингу ліквідності та впровадження стрес-тестів для оцінки здатності банків витримувати різні фінансові потрясіння.

Згідно з вимогами Базель III, банки повинні утримувати певний мінімум ліквідних активів, що дає їм змогу задовольняти вимоги платоспроможності в умовах кризи. В Україні цей підхід знайшов своє застосування через впровадження відповідних нормативів ліквідності, які вимагають від банків наявності висококласних ліквідних активів для покриття короткострокових

зобов'язань. Одним із таких стандартів є норматив Liquidity Coverage Ratio (LCR), що передбачає утримання банками достатнього обсягу ліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань протягом 30 днів в умовах стресу на фінансових ринках. Важливим є також введення нормативу Net Stable Funding Ratio (NSFR), який заохочує банки до довгострокового планування своїх джерел фінансування та обмежує залежність від нестабільних і короткострокових джерел фінансування.

В Україні цей підхід був частково впроваджений у рамках національної банківської практики. Національний банк України (НБУ) затвердив вимоги до банків щодо мінімальних норм ліквідності, що відповідали б міжнародним стандартам. Більш того, НБУ активно запроваджує різноманітні інструменти для оцінки ліквідності банків через моніторинг і регулярні стрес-тести, які дають змогу оцінити здатність банків реагувати на можливі шоки на фінансових ринках. Відповідно до цих вимог банки України повинні також підтримувати достатню кількість ліквідних активів, щоб уникати можливих труднощів із виконанням своїх зобов'язань перед вкладниками та кредиторами в умовах кризових ситуацій.

Надзвичайно важливою є також роль Національного банку України в забезпеченні фінансової стабільності. Він активно запроваджує механізми моніторингу ліквідності в банках, зокрема через запровадження нових методів оцінки ліквідності та додаткових вимог до банків. Це включає в себе як моніторинг ліквідності через стрес-тести, так і встановлення вимог до банків щодо їхнього внутрішнього управління ліквідністю, що дозволяє знижувати потенційні ризики для всієї банківської системи.

Однак, на шляху впровадження міжнародних стандартів, українська банківська система зіштовхується з низкою труднощів. Однією з основних проблем є висока залежність банків від зовнішніх джерел фінансування, зокрема від депозитів населення та кредитів з міжнародних ринків, що створює потенційні ризики для забезпечення ліквідності в умовах фінансових криз або економічної нестабільності. Більше того, не всі українські банки мають

достатньо стабільну ресурсну базу, що ускладнює імплементацію стандартів Базель III, які вимагають значних інвестицій у розвиток ліквідності та капіталу.

З іншого боку, процес впровадження міжнародних стандартів не лише сприяє стабілізації фінансової системи, але й дозволяє Україні наблизитись до міжнародних стандартів у фінансовому секторі. Завдяки цьому українські банки можуть стати більш конкурентоспроможними на міжнародних фінансових ринках, залучати інвестиції та покращувати свою репутацію серед міжнародних фінансових установ.

Один з важливих аспектів цього процесу полягає в інтеграції національної банківської системи в глобальну економіку. Впровадження міжнародних стандартів дозволяє українським банкам працювати з міжнародними фінансовими інститутами на рівних умовах, забезпечуючи фінансову прозорість та стабільність, що важливо для підвищення довіри інвесторів і партнерів. Тому адаптація міжнародних стандартів у сфері управління ліквідністю є не лише вимогою для стабільності національної банківської системи, а й важливим кроком для покращення її інтеграції в глобальну економіку.

Загалом, впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є необхідним і стратегічно важливим кроком для підвищення стабільності національної фінансової системи. Хоча цей процес і супроводжується певними труднощами та викликами, він є важливим для забезпечення стійкості банківської системи та її здатності успішно функціонувати в умовах глобальної економічної невизначеності.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є складним і багатограним процесом, що потребує глибокого аналізу на всіх рівнях банківської системи. Це включає в себе як нормативно-правові зміни, так і вдосконалення інституційних механізмів та процедур управління ліквідністю на рівні окремих банків. Для цього необхідно адаптувати найкращі міжнародні практики до специфіки української економіки, враховуючи поточні проблеми банківської системи, такі як високий рівень неплатежів, політичні та економічні ризики, а також нестабільність валютного курсу.

Однією з найбільших проблем є низький рівень капіталізації багатьох українських банків, що обмежує їх здатність виконувати міжнародні вимоги щодо ліквідності. Багато банків не мають достатньо великих резервів ліквідності для забезпечення стійкості в умовах кризових ситуацій. Таким чином, адаптація міжнародних стандартів Базель III, зокрема введення норм щодо рівня ліквідних активів і стабільного фінансування, стає необхідністю для запобігання потенційним фінансовим потрясінням.

У цьому контексті ключовим завданням є не тільки забезпечення банків достатнім рівнем ліквідності, а й створення ефективної системи внутрішнього контролю, яка здатна своєчасно реагувати на зміни в фінансовому середовищі та прогнозувати можливі ризики. Міжнародні стандарти також передбачають необхідність проведення регулярних стрес-тестів, що дає можливість оцінити здатність банків адаптуватися до змін в економічних умовах, зокрема, до зміни процентних ставок, валютних коливань, а також до інших факторів, які можуть впливати на ліквідність банків.

Національний банк України активно працює над реалізацією цих стандартів, запроваджуючи різноманітні інструменти для оцінки ліквідності банків, зокрема за допомогою системи моніторингу ліквідності. Одним із таких інструментів є запровадження нормативів LCR та NSFR, які відображають відповідність банків до міжнародних вимог.

У більш широкому контексті, впровадження міжнародних стандартів дозволяє Україні сприяти інтеграції її банківської системи в міжнародну фінансову спільноту, що є важливим етапом на шляху до європейської та глобальної економічної інтеграції. Завдяки впровадженню таких стандартів українські банки можуть покращити свою репутацію, що дозволить їм залучати міжнародні інвестиції та мати доступ до глобальних фінансових ресурсів на вигідних умовах. У разі успішного впровадження цих стандартів українські банки зможуть не лише зберігати свою ліквідність, але й стати більш конкурентоспроможними на міжнародних ринках.

Необхідно зазначити, що однією з основних проблем є підготовка кадрів у банківському секторі, здатних ефективно працювати з новими вимогами щодо управління ліквідністю. Банки повинні активно інвестувати в навчання та підвищення кваліфікації своїх працівників, оскільки для ефективного впровадження міжнародних стандартів потрібні спеціалісти, які володіють сучасними знаннями в галузі фінансового моніторингу та управління ризиками.

З огляду на зовнішньоекономічні фактори, включаючи військову ситуацію, кризи в економіці та невизначеність на фінансових ринках, банківська система України повинна бути гнучкою та готовою до реагування на кризові ситуації. Це включає в себе не тільки покращення системи управління ліквідністю, а й забезпечення банків необхідними інструментами для зниження ризиків, таких як страхування ризиків ліквідності, використання фінансових деривативів та інших фінансових інструментів, що дозволяють знижувати волатильність ліквідності.

У підсумку, успішне впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні стане важливим кроком на шляху до зміцнення банківської системи, збереження її стабільності та інтеграції на міжнародному фінансовому ринку. Водночас цей процес вимагає комплексного підходу, включаючи нормативно-правові зміни, вдосконалення внутрішніх процедур банків та підготовку висококваліфікованих кадрів, що зможуть ефективно управляти ліквідністю в умовах сучасних економічних викликів.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є важливим кроком до інтеграції національної банківської системи у світову фінансову спільноту та зміцнення її стабільності. Україна, як частина глобальної економіки, повинна адаптувати свої банківські практики до міжнародних вимог, зокрема до стандартів, закріплених в Базелі III. Це дозволить не тільки підвищити надійність національних банків, а й забезпечити їх здатність функціонувати в умовах глобальної фінансової нестабільності, що може бути викликано різними економічними або політичними чинниками.

Одним із ключових аспектів впровадження міжнародних стандартів є необхідність перехідного періоду, коли банківська система повинна

адаптуватися до нових вимог щодо рівня ліквідності та капіталізації. Для цього важливо провести ряд реформ на законодавчому рівні, удосконалити систему банківського нагляду та створити умови для застосування нових методів оцінки ліквідності. В Україні вже спостерігається певний прогрес у цьому напрямі: запровадження норм щодо коефіцієнтів ліквідності, таких як LCR (Liquidity Coverage Ratio) та NSFR (Net Stable Funding Ratio), вимагає від банків постійного моніторингу та забезпечення достатніх ліквідних активів для покриття своїх зобов'язань у короткостроковій та довгостроковій перспективах.

Проте впровадження таких стандартів потребує не лише законодавчої та нормативної підтримки, але й активного вдосконалення практик управління ліквідністю на рівні окремих банків. Важливо розуміти, що ліквідність не є тільки питанням фінансових резервів, але й відображає здатність банку реагувати на зміни ринкових умов, фінансування через різноманітні джерела, управління борговими зобов'язаннями та ризиками. Банки повинні володіти адекватними інструментами управління ліквідністю, такими як ліквідні резерви, кредитні лінії, а також більш ефективними методами прогнозування фінансових потреб та можливих кризових ситуацій.

З огляду на специфіку економіки України, важливим етапом є також навчання банківського персоналу, вдосконалення внутрішніх політик і процедур для забезпечення належного управління ліквідністю. Ключовою умовою успішного впровадження міжнародних стандартів є готовність банків до адаптації до нових умов. Проте реальний ефект від реформ буде залежати від здатності банків не лише застосовувати міжнародні норми, але й інтегрувати їх у свою повсякденну діяльність.

Важливою частиною цього процесу є розвиток ринку фінансових послуг, здатного підтримати високий рівень ліквідності. Наприклад, наявність ефективного ринку облігацій та інших фінансових інструментів дає змогу банкам швидше реагувати на зміни ринкової ситуації та знижувати ризики ліквідності. Крім того, співпраця з міжнародними фінансовими інститутами, такими як

Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк, може стати важливим чинником в розвитку інфраструктури управління ліквідністю.

В Україні, попри численні проблеми, зокрема економічні кризи, політичну нестабільність та війну, є потенціал для успішного впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю. Важливо також, щоб національні фінансові інституції співпрацювали з міжнародними організаціями для збереження стабільності на фінансових ринках та посилення довіри до банківської системи.

В кінцевому підсумку, забезпечення ефективного управління ліквідністю в банківській системі України через впровадження міжнародних стандартів є необхідною умовою для стабільного економічного розвитку. Це дозволить підвищити ефективність банків, знизити рівень ризиків та підвищити їх здатність адаптуватися до змінюваних умов світової економіки.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є важливою умовою для забезпечення стабільності та надійності національної банківської системи. Під впливом світових економічних тенденцій і вимог до фінансової стабільності, Україна прагне інтегрувати свої банківські практики в загальноприйняті міжнародні норми, що зокрема передбачають забезпечення належного рівня ліквідності та управління ризиками в умовах нестабільності. В умовах економічних викликів, таких як зовнішня політична нестабільність, інфляція, валютні коливання та соціально-економічні труднощі, дуже важливо, щоб українські банки могли ефективно управляти ліквідністю та ризиками. З цією метою активне впровадження міжнародних стандартів є не просто бажаним, а й необхідним для підвищення фінансової стійкості банків.

Нормативно-правова база в Україні була переглянута та адаптована до міжнародних стандартів, однак практика застосування нових вимог потребує подальшої адаптації до реальних умов функціонування банківської системи України.

Однією з головних проблем є недостатньо розвинена внутрішня банківська система управління ліквідністю, яка, з одного боку, не забезпечує належного рівня моніторингу і прогнозування фінансових потреб банку в умовах ринкових

коливань, а з іншого — потребує подальшого розвитку механізмів для оперативного реагування на фінансові кризи. Підвищення ефективності управління ліквідністю включає в себе вдосконалення методів прогнозування потреб у ліквідності, використання більш надійних інструментів для оперативного управління ресурсами банку, а також формування адекватних резервів ліквідності для покриття поточних зобов'язань. Важливо зазначити, що для виконання міжнародних стандартів українським банкам потрібно покращити свої інструменти управління фінансовими потоками, використовувати більш ефективні стратегії хеджування ризиків ліквідності.

Виконання вимог міжнародних стандартів вимагає також значних інвестицій в інфраструктуру банків, удосконалення інформаційних систем, що дозволяють ефективно контролювати ліквідність у реальному часі. Необхідно враховувати, що в умовах фінансових криз чи політичних потрясінь традиційні методи управління ліквідністю можуть бути недостатньо ефективними, тому банки мають активно застосовувати стрес-тестування, яке дозволяє оцінити стійкість до зовнішніх шоків і прогнозувати можливі наслідки зміни макроекономічних показників. Стрес-тестування дозволяє виявити слабкі місця в управлінні ліквідністю та ризиками, що дозволяє своєчасно вжити заходів для їх усунення.

Ураховуючи специфіку української економіки, важливо також акцентувати увагу на розвитку інструментів моніторингу ліквідності, які б враховували не тільки фінансові, а й соціально-політичні ризики. У зв'язку з цим, застосування міжнародних стандартів має супроводжуватися гнучким підходом до управління ліквідністю, що дозволяє швидко адаптуватися до нових умов. Важливим аспектом є інтеграція цих стандартів у внутрішні процедури банків, а також підвищення рівня обізнаності і професіоналізму працівників банків у цій сфері. Ключовим елементом є підготовка банківського персоналу, який повинен мати глибокі знання сучасних інструментів управління ліквідністю та бути здатним реагувати на зміни, що можуть вплинути на фінансову стабільність банку.

У контексті макроекономічної ситуації в Україні, особливу увагу слід приділити ролі Національного банку України в процесі впровадження міжнародних стандартів. НБУ має активно сприяти створенню сприятливого середовища для банків, розвивати механізми контролю за дотриманням стандартів ліквідності, а також працювати над підвищенням фінансової грамотності не лише серед банківських працівників, але й серед клієнтів, що дозволить знизити загальні ризики для банківської системи.

Успішне впровадження міжнародних стандартів вимагає комплексного підходу, що включає нормативно-правову базу, внутрішні процедури та інструменти управління ліквідністю, а також високий рівень професіоналізму працівників банківської системи. Враховуючи всі ці фактори, можна очікувати на поліпшення ліквідності банківської системи України та зниження фінансових ризиків на макрорівні. Це не тільки посилить довіру до банківської системи, а й сприятиме економічному зростанню в країні в умовах глобальної фінансової нестабільності.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є надзвичайно важливим для стабільності національної банківської системи, особливо в умовах глобалізованої економіки, де економічні та фінансові виклики можуть мати швидкий і суттєвий вплив на банківський сектор. Адаптація до міжнародних стандартів дає можливість українським банкам покращити механізми управління ліквідністю, знизити фінансові ризики та підвищити рівень довіри до банківської системи серед інвесторів, клієнтів та регуляторів.

Щоб ефективно впроваджувати міжнародні стандарти управління ліквідністю, українські банки повинні значно удосконалити свою інфраструктуру, зокрема, в частині інформаційних технологій і систем моніторингу ліквідності. Підвищення прозорості банківських операцій, використання новітніх методів прогнозування та стрес-тестування дозволить зменшити ймовірність фінансових потрясінь, а також забезпечити оперативне реагування на зміни в ринковій ситуації.

Крім того, важливим аспектом є підвищення кваліфікації банківських працівників, особливо у сфері управління ризиками та ліквідністю. Банки мають забезпечити належний рівень навчання для своїх співробітників, щоб вони могли ефективно застосовувати новітні методи управління ліквідністю та ризиками. Для цього також необхідно створити умови для постійного професійного розвитку, що дозволить забезпечити високу якість послуг і управлінських рішень.

Що стосується нормативно-правової бази, Національний банк України активно працює над її оновленням та адаптацією до міжнародних стандартів. Проте для ефективного виконання вимог Базеля III необхідна подальша інтеграція банківського сектору до європейських і міжнародних фінансових ринків, а також посилення механізмів нагляду та контролю за діяльністю банків. Важливу роль у цьому процесі відіграє і розвиток фінансових інструментів, таких як облігації з коротким терміном погашення та інші ліквідні активи, що можуть використовуватися банками для забезпечення своїх зобов'язань.

З огляду на специфіку української банківської системи, впровадження міжнародних стандартів має супроводжуватися гнучким підходом до адаптації та врахуванням національних особливостей. У цьому контексті важливо не лише трансформувати нормативно-правову базу, але й здійснити поступову інтеграцію нових принципів у практичну діяльність банків, зберігаючи при цьому стабільність та надійність фінансової системи України.

До того ж важливою є роль міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, у процесі впровадження міжнародних стандартів. Ці організації надають консультативну та фінансову підтримку Україні в процесі реформи фінансового сектору, що дозволяє зменшити ризики та підвищити конкурентоспроможність українських банків на міжнародному ринку.

Загалом, впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні сприятиме підвищенню фінансової стабільності банківської системи, зниженню ризиків і підвищенню довіри до українських банків. Впровадження

цих стандартів має також довгострокові переваги, такі як зниження вартості фінансування для банків, підвищення ефективності кредитування, а також забезпечення економічного зростання країни в цілому.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є складним і багатогранним процесом, що вимагає глибокої адаптації банківської системи до нових умов функціонування в глобальному фінансовому середовищі. У цьому контексті Базель III є важливим орієнтиром, який визначає основні принципи та вимоги до управління ліквідністю, зокрема через механізми покриття ліквідних зобов'язань та забезпечення стабільності банків у періоди економічних коливань.

Водночас важливим етапом впровадження міжнародних стандартів є розвиток інфраструктури та впровадження новітніх інформаційних технологій у процеси управління ліквідністю. Банки мають оновити свої ІТ-системи для збору і обробки великих обсягів інформації про поточну ліквідність, а також для автоматизації процесів прийняття рішень на основі даних у реальному часі. У цьому контексті важливою є також роль Національного банку України (НБУ), який працює над впровадженням нових нормативів і стандартів у сфері банківського регулювання.

Однією з головних проблем, з якими стикаються українські банки при впровадженні міжнародних стандартів управління ліквідністю, є високий рівень ризиків, пов'язаних з економічною нестабільністю в країні. Банки, зокрема, стикаються з необхідністю забезпечення ліквідності в умовах обмеженого фінансування та частих валютних коливань. Через це банки повинні постійно коригувати свої стратегії управління ліквідністю, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на економіку країни.

Також варто зазначити, що інтернаціоналізація фінансових потоків і розвиток цифрових технологій вимагають від українських банків постійної адаптації до світових практик управління ліквідністю. Впровадження таких інструментів, як електронні платформи для торгівлі фінансовими інструментами або онлайн-банкінг, дозволяє банкам значно збільшити свою ефективність у

управлінні ліквідністю, знижуючи операційні витрати та підвищуючи рівень обслуговування клієнтів.

Важливим є також зміцнення співпраці між українськими банками та міжнародними фінансовими інститутами, такими як Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, що допоможе країні не тільки впроваджувати міжнародні стандарти, а й зміцнювати її позиції на міжнародних фінансових ринках. Водночас українські банки можуть отримати доступ до нових фінансових інструментів та механізмів, які дозволяють оптимізувати їхні стратегії управління ліквідністю.

Успішне впровадження міжнародних стандартів має також позитивний вплив на репутацію українських банків на міжнародному рівні. Це може сприяти залученню іноземних інвестицій, розвитку фінансових ринків і поглибленню інтеграції України в глобальну економічну систему. Поступово переходячи до більш стабільного та прозорого управління ліквідністю, українські банки можуть зміцнити свою стійкість до зовнішніх шоків та підвищити свою конкурентоспроможність на світових ринках.

Крім того, важливою складовою успішного впровадження міжнародних стандартів є підготовка фахівців, які володіють сучасними знаннями та навичками в галузі управління ліквідністю і ризиками. Для цього банкам необхідно інвестувати в програми навчання своїх працівників, а також використовувати сучасні інструменти для моніторингу та управління ризиками, що відповідають міжнародним вимогам.

Отже, впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є необхідною умовою для розвитку національної банківської системи, підвищення її стійкості до фінансових криз і створення конкурентоспроможного середовища для українських банків на світовій арені.

Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є процесом, що потребує комплексного підходу до адаптації та реформування існуючих механізмів банківської системи країни. Це стосується не лише формальних вимог до банків, а й зміни самого підходу до управління

ліквідністю, з урахуванням міжнародних стандартів, які зумовлюють більш високу прозорість, ефективність та стійкість фінансових установ.

Одним із основних принципів міжнародних стандартів є забезпечення банками наявності достатнього обсягу ліквідних активів для покриття їхніх короткострокових зобов'язань. Це включає не лише наявність ліквідних резервів, а й належну організацію моніторингу, що дозволяє банкам оперативного реагувати на зміни в фінансовому середовищі та здійснювати коригування своїх стратегій управління ліквідністю в реальному часі. У разі впровадження міжнародних стандартів, значну увагу приділяється й вимогам до стрес-тестування ліквідності, що дозволяє оцінити, як банківська система реагує на шоки чи фінансові кризи.

Особливістю міжнародних стандартів є також інтеграція глобальних ризиків у процеси управління ліквідністю. Оскільки банківська система України тісно пов'язана з міжнародними ринками, необхідність дотримання вимог міжнародних стандартів стає ще більш очевидною. Відтак, впровадження таких стандартів сприяє підвищенню рівня прозорості та довіри до українських банків на світовому ринку. Це особливо важливо для залучення іноземних інвестицій та розвитку міжнародних фінансових зв'язків.

Важливою складовою є застосування базельських принципів, зокрема стандартів Базель III, які визначають вимоги до ліквідності та капіталу банків. Одним з найбільших викликів для України є інтеграція цих стандартів у вітчизняну банківську систему, враховуючи специфіку української економіки та фінансових ринків. Для цього банки повинні адаптувати свої стратегії до вимог міжнародних стандартів, оновлюючи методи моніторингу ліквідності, вдосконалюючи системи управління ризиками та інвестуючи в новітні технології.

Також, у рамках реалізації міжнародних стандартів, необхідно враховувати важливість збереження фінансової стабільності та запобігання фінансовим кризам, що особливо актуально в умовах української економічної ситуації. Банки повинні мати чітко сформульовані плани дій у разі

нестабільності на фінансових ринках, що дозволяє швидко реагувати на змінені обставини та мінімізувати негативні наслідки.

Не менш важливим етапом є підвищення кваліфікації спеціалістів, які працюють в банківській сфері. Для того, щоб успішно впроваджувати міжнародні стандарти, фахівці повинні мати достатній рівень знань про сучасні методи управління ліквідністю та ризиками, а також вміти користуватися новітніми фінансовими інструментами та технологіями.

Важливим аспектом є також робота Національного банку України (НБУ), який займається розробкою та впровадженням нормативних актів, що відповідають міжнародним стандартам. НБУ має відігравати важливу роль у регулюванні та нагляді за банківською системою, забезпечуючи дотримання вимог щодо ліквідності та фінансової стійкості. Крім того, НБУ має сприяти розвитку внутрішніх механізмів для підтримки ліквідності на рівні всієї економіки, зокрема, шляхом запровадження системи прозорих та ефективних операцій із державними цінними паперами та іншими ліквідними активами.

Впровадження міжнародних стандартів вимагає від українських банків великих зусиль у напрямку покращення управлінських процесів та операційної ефективності. Банки мають налагодити систему планування ліквідності, враховуючи короткострокові та довгострокові потреби в фінансових ресурсах, що дозволить підвищити їхню стійкість до зовнішніх шоків та змін на фінансових ринках.

Однією з важливих переваг адаптації міжнародних стандартів є підвищення національної конкурентоспроможності в банківському секторі. Завдяки таким ініціативам як впровадження новітніх стандартів ліквідності, банки можуть значно поліпшити свою здатність залучати іноземні інвестиції та розширювати спектр своїх фінансових послуг. Це також дозволяє сприяти економічному зростанню, розвитку банківської інфраструктури та поглибленню фінансової стабільності.

Не менш важливою є й роль міжнародних фінансових організацій, таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та інші, які можуть надати

Україні технічну та фінансову підтримку в процесі адаптації міжнародних стандартів до вітчизняних умов. Вони можуть допомогти у розробці рекомендацій щодо покращення структури ліквідності банківської системи, а також сприяти обміну досвідом з іншими країнами, що вже здійснили успішні реформи в цій галузі.

Таким чином, впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю є важливим етапом на шляху до підвищення фінансової стабільності та стійкості українських банків, забезпечення їхнього розвитку в умовах глобалізації та інтеграції в світову економіку.

3.2. Використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності

Використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності банків є важливим аспектом сучасного фінансового управління. З розвитком інформаційних технологій та великих даних, банківські установи мають змогу покращити процес оцінки ліквідності, зробити його більш точним, швидким і адаптивним до змін у фінансовому середовищі.

Одним із найбільш значущих інноваційних підходів є використання штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання для аналізу великих обсягів даних. Ці технології дозволяють банкам створювати прогнози та моделювати поведінку ліквідності в умовах різноманітних сценаріїв. Наприклад, за допомогою машинного навчання можна автоматизувати процеси оцінки ризиків, спрогнозувати зміни ліквідності на основі історичних даних та поточних макроекономічних показників, а також здійснити стрес-тестування з урахуванням різних економічних потрясінь. Використання таких підходів дозволяє здійснювати своєчасне реагування на потенційні загрози ліквідності та оперативно коригувати стратегії управління.

Блокчейн-технології також набирають популярності в фінансовому секторі, включаючи оцінку ліквідності. Ця технологія забезпечує високий рівень

прозорості та безпеки при проведенні фінансових операцій, що в свою чергу дозволяє більш точно визначати та оцінювати ліквідні активи. Зокрема, використання блокчейну для здійснення транзакцій із ліквідними активами може допомогти банкам зменшити час на операції, знизити ризики та знизити вартість обслуговування.

Великі дані (Big Data) є ще однією важливою інновацією для оцінки ризику ліквідності. Збір, обробка та аналіз великих масивів фінансової та економічної інформації дозволяють банкам створювати більш детальні моделі прогнозування ліквідності, що враховують широкий спектр факторів: від макроекономічних змін до специфіки поведінки клієнтів і попиту на фінансові послуги. Великі дані допомагають виявляти закономірності, що раніше могли залишатися непоміченими, і забезпечують більш точні оцінки ризиків на всіх рівнях банківської діяльності.

Цифрові платформи та рішення для автоматизації управління ліквідністю стають важливою складовою для банків, оскільки вони дозволяють знижувати операційні витрати і зменшувати час на прийняття рішень. Такі рішення зазвичай включають в себе інтерфейси, які автоматично інтегрують різноманітні дані про ліквідні активи, а також системи для моніторингу ліквідності в реальному часі. Це забезпечує кращу координацію та швидке реагування на потенційні кризи, а також дозволяє банкам управляти ліквідністю більш ефективно на стратегічному рівні.

Хмарні технології також знаходять широке застосування в оцінці ризику ліквідності, оскільки вони дозволяють банкам зберігати, обробляти та аналізувати дані без необхідності великих інвестицій у власну інфраструктуру. Хмарні платформи забезпечують доступ до необхідних інструментів для роботи з даними, що дозволяє фінансовим установам гнучко адаптувати свої стратегії управління ліквідністю, мінімізуючи витрати та підвищуючи ефективність обслуговування клієнтів.

Одним із важливих інструментів є також мобільні додатки для моніторингу ліквідності, які дозволяють керівникам банківських установ отримувати

актуальну інформацію про ліквідні активи та пасиви в режимі реального часу, прямо з мобільних пристроїв. Такі додатки стають важливим елементом сучасного управління ліквідністю, дозволяючи оперативно реагувати на зміни ринку та забезпечувати стабільність банківської діяльності.

Завдяки інноваціям у сфері технологій, банки також можуть здійснювати вдосконалене стрес-тестування ліквідності, що дозволяє їм оцінювати свою здатність витримати зовнішні фінансові потрясіння, зокрема різкі зміни на ринку або несподівані відтоки коштів. Цифрові технології дозволяють створювати численні сценарії для тестування та оцінки потенційних ризиків, даючи змогу банкам зібрати необхідну інформацію для ухвалення рішень.

Інноваційні підходи та цифрові технології дозволяють зробити процес оцінки ризику ліквідності більш точним, прозорим і швидким. Вони також дають змогу банкам краще орієнтуватися в складному фінансовому середовищі, підвищуючи їхню стійкість до криз і здатність своєчасно реагувати на зміни ринку. Це, у свою чергу, сприяє розвитку фінансової стабільності, як на рівні окремих банків, так і на рівні всієї банківської системи.

Інноваційні підходи та цифрові технології для оцінки ризику ліквідності в банківському секторі продовжують активно змінювати підходи до управління цим критичним аспектом фінансової стабільності. Завдяки постійному розвитку технологій, банки мають можливість значно покращити процеси прогнозування, управління та реагування на ризики ліквідності.

Однією з важливих інновацій є використання інтелектуальних аналітичних платформ. Ці системи дозволяють автоматизувати процеси збору та аналізу даних про ліквідність, створюючи аналітичні моделі, які можуть обробляти великі масиви даних і прогнозувати зміни в ліквідності в реальному часі. За допомогою таких платформ банки отримують змогу здійснювати регулярний моніторинг ліквідності та оперативно коригувати свою політику, знижуючи ймовірність виникнення дефіциту ліквідних коштів.

Блокчейн-технології в контексті оцінки ліквідності здатні забезпечити високий рівень прозорості фінансових операцій. Вони можуть бути використані

для проведення транзакцій з ліквідними активами, що дозволяє здійснювати ефективний контроль над рухом коштів та зменшити час виконання фінансових операцій. Блокчейн забезпечує безпеку і верифікацію кожної транзакції, знижуючи ризики шахрайства та помилок, що може мати особливе значення для забезпечення стабільності ліквідності банку.

Використання великої кількості даних (Big Data) стало важливим етапом у трансформації процесу оцінки ліквідності. Великий обсяг інформації, зібраної з різноманітних джерел, дозволяє створювати точні моделі для прогнозування ліквідності. Ці технології дають змогу банкам не тільки оцінювати поточну ліквідність, але й адаптувати свої стратегії до змінюваних умов економіки, прогнозуючи, наприклад, коливання відсоткових ставок, зміни в попиті на кредитні продукти або коливання валютних курсів.

Хмарні технології дають змогу банкам зберігати, обробляти та аналізувати дані на зовнішніх серверах без необхідності інвестувати в дорогі внутрішні ІТ-інфраструктури. Хмарні платформи для моніторингу ліквідності надають банки гнучкість та можливість оперативно реагувати на зміни, знижуючи витрати на технічне обслуговування й управління даними. За допомогою хмарних технологій також можливе зберігання резервних копій інформації в реальному часі, що покращує безпеку і доступність даних.

Мобільні технології для управління ліквідністю забезпечують банкам зручний доступ до всіх необхідних даних у будь-який час і з будь-якої точки світу. Інтерфейси для мобільних пристроїв дозволяють керівникам банків здійснювати моніторинг ліквідності в реальному часі, а також отримувати попередження про потенційні проблеми, що може бути критично важливим для прийняття швидких рішень у ситуаціях, коли час є важливим фактором.

У свою чергу, статистичні та математичні моделі, що використовуються в поєднанні з цифровими технологіями, дозволяють більш точно оцінювати ймовірність фінансових криз, а також ризик ліквідності в різних економічних умовах. Вони дозволяють прогнозувати не лише поточну ліквідність, але й

змінювати стратегію управління, застосовуючи різноманітні фінансові інструменти для зниження потенційних втрат у разі нестабільності на ринку.

Завдяки впровадженню штучного інтелекту в управління ліквідністю, банки отримують можливість створювати гнучкі й адаптивні стратегії, які враховують не тільки поточні умови, а й прогнозують зміни в довгостроковій перспективі. Наприклад, системи на основі ШІ можуть передбачити зміни в попиті на кредити, коливання валютних курсів або зміни в регулюванні, що дозволяє банкам краще прогнозувати потреби в ліквідності й знижувати загрозу дефіциту ресурсів.

Усі ці інноваційні підходи дозволяють не тільки підвищити ефективність процесу оцінки ліквідності, але й зробити його більш точним та адаптованим до швидко змінюваних умов фінансового ринку. У результаті банки отримують можливість краще реагувати на кризові ситуації, підвищуючи свою стійкість до зовнішніх шоків і забезпечуючи стабільність банківської системи в цілому. Використання таких інструментів стає важливою конкурентною перевагою на сучасному фінансовому ринку, де швидкість реагування на зміни є критичною для збереження ліквідності та фінансової стабільності банківських установ.

Інноваційні підходи та цифрові технології продовжують трансформувати традиційні методи оцінки ризику ліквідності в банках, що дозволяє підвищити ефективність моніторингу та управління фінансовими потоками в реальному часі. Технології, що активно застосовуються в банківському секторі, включають машинне навчання, штучний інтелект (ШІ), великий обсяг даних (Big Data), а також аналітичні платформи, які допомагають оптимізувати процеси оцінки і зниження ризиків ліквідності.

Одним із основних напрямків є використання систем машинного навчання для прогнозування фінансових ризиків. Алгоритми машинного навчання здатні обробляти величезні масиви історичних даних і виявляти приховані патерни, що допомагає точніше прогнозувати можливі ризики ліквідності, аналізуючи різні економічні, фінансові та зовнішні фактори. Така система дозволяє банкам

своєчасно ідентифікувати проблеми, які можуть виникнути в майбутньому, і вживати превентивні заходи для їхнього усунення.

Завдяки великому обсягу даних банки отримують можливість здійснювати глибокий аналіз поточного стану ліквідності, аналізуючи ринки, транзакції, попит на кредити та інші економічні індикатори. Застосування таких технологій дає змогу проводити не тільки ретроспективний аналіз, а й точніші прогнози ліквідності в умовах змін на фінансових ринках. Аналіз даних допомагає банкам визначити критичні фактори, що можуть впливати на ліквідність, і змінювати стратегії управління ліквідними активами в реальному часі.

Інтелектуальні аналітичні системи дозволяють не тільки прогнозувати рівень ліквідності, а й робити це з урахуванням складних економічних сценаріїв. За допомогою спеціальних програмних забезпечень, які працюють на основі штучного інтелекту, можна моделювати різні ситуації — від падіння валютних курсів до кризових явищ на фінансових ринках. Це дає змогу банкам реагувати більш оперативно і точно, змінюючи свою стратегію в залежності від розвитку подій.

Блокчейн-технології, що широко використовуються в фінансовому секторі, дають можливість реалізовувати швидкі і безпечні фінансові операції, одночасно зменшуючи ризики помилок при виконанні транзакцій. Блокчейн дозволяє створювати прозорі механізми для здійснення розрахунків і руху ліквідних коштів, що важливо для забезпечення стабільності ліквідності банківських установ. Власне, використання блокчейн-інструментів дозволяє банкам забезпечити повну прозорість фінансових операцій і зменшити час на проведення транзакцій, що особливо важливо в умовах непередбачуваних економічних ситуацій.

Хмарні технології дозволяють банкам централізовано зберігати й обробляти інформацію, що дає можливість здійснювати моніторинг ліквідності без необхідності вкладати великі кошти в створення власної ІТ-інфраструктури. Застосування хмарних платформ для аналізу ліквідності дозволяє забезпечити легкий доступ до даних в будь-який час і з будь-якої точки світу. Це особливо

важливо для багатofilійних банків, які мають велику кількість підрозділів і необхідність у швидкому доступі до актуальної інформації.

Інноваційні підходи також включають використання мобільних додатків для управління ліквідністю. Завдяки мобільним технологіям керівники банківських установ мають можливість здійснювати моніторинг ліквідності в режимі реального часу. Мобільні додатки дають можливість отримувати звіти про рівень ліквідності, наявні фінансові резерви та інші критичні показники без необхідності доступу до стаціонарних робочих місць. Це створює додаткову зручність і оперативність у процесі прийняття управлінських рішень.

Інтеграція цифрових технологій з регуляторними вимогами також сприяє покращенню управління ліквідністю. Багато міжнародних регуляторів, таких як Базельський комітет з питань банківського нагляду, створюють стандарти і методики, що дозволяють банкам з більшою точністю оцінювати ліквідність за допомогою цифрових технологій. У таких умовах банки можуть використовувати інструменти для автоматичного збору і обробки інформації про ліквідність і порівняння результатів з вимогами регуляторів.

Використання цифрових платформ для моніторингу ліквідності забезпечує ефективність у прийнятті рішень про ліквідність і фінансову стійкість банків. Застосування таких систем дозволяє аналізувати внутрішні й зовнішні фактори, які можуть впливати на ліквідність, швидко реагувати на фінансові зміни, а також підвищити здатність до адаптації в умовах фінансових криз.

Інноваційні підходи та цифрові технології для оцінки ризику ліквідності дозволяють банкам не тільки оптимізувати свої процеси, але й значно зменшити ймовірність виникнення ліквідних дефіцитів. Ці технології сприяють не лише зниженню витрат, але й підвищенню оперативності, точності і прозорості в процесі управління ліквідністю. Впровадження таких технологій допомагає банкам досягти більш високої фінансової стійкості та забезпечити ефективне управління ризиками ліквідності навіть у найскладніших економічних умовах.

3.3. Рекомендації щодо вдосконалення управління ліквідністю українських банків

Вдосконалення методів управління ліквідністю в українських банках є важливою складовою забезпечення фінансової стабільності та стійкості банківської системи країни. Оскільки ліквідність є одним із основних факторів, які визначають ефективність діяльності банків, необхідно враховувати як традиційні, так і інноваційні підходи до її оцінки та управління. Ураховуючи сучасні виклики, зокрема економічну нестабільність, необхідно впроваджувати нові методи і стратегії для зменшення ліквідних ризиків і підвищення ефективності роботи банків.

Ось кілька ключових рекомендацій, що можуть сприяти вдосконаленню управління ліквідністю в банках України:

1. Удосконалення моделей прогнозування ліквідності. Для підвищення точності прогнозів рівня ліквідності необхідно вдосконалити існуючі моделі та використовувати сучасні інструменти аналізу, зокрема системи машинного навчання та великих даних (Big Data). Це дозволить банкам точніше оцінювати ліквідні ризики в умовах швидких змін на ринку, а також враховувати численні фактори, які можуть впливати на ліквідність. Використання інноваційних алгоритмів для прогнозування потоку коштів, їх надходження та відтоку дозволить банкам більш ефективно управляти грошовими потоками і знижувати ймовірність виникнення дефіциту ліквідності.

2. Посилення внутрішнього контролю та моніторингу ліквідності. Важливим аспектом є вдосконалення систем внутрішнього контролю, яке забезпечить ефективний моніторинг ліквідності в режимі реального часу. Це включає автоматизацію процесів оцінки ліквідності та використання цифрових платформ для оперативного реагування на зміни на фінансових ринках. Регулярний моніторинг і оновлення даних допоможуть банкам мати точне уявлення про свій ліквідний стан і вчасно вживати необхідних заходів для покращення ситуації.

3. Забезпечення оптимального рівня ліквідних резервів. Банки мають регулярно переглядати свою стратегію з підтримки ліквідних резервів, орієнтуючись на реальні потреби ринку та економічну ситуацію. Важливо враховувати, що в умовах нестабільності необхідно не лише підтримувати мінімальні рівні резервів, а й забезпечити достатні фонди для подолання можливих кризових ситуацій. Стратегічне управління ліквідністю повинно включати належне балансування між наявними ліквідними активами та вимогами до резервів.

4. Вдосконалення регулювання ліквідності на рівні держави. На державному рівні необхідно вдосконалити механізми регулювання ліквідності, зокрема уточнити вимоги до резервування та ліквідних активів для банків, щоб забезпечити їх здатність до стабільної діяльності в умовах економічних криз. Це може включати не лише національні, але й міжнародні рекомендації та стандарти, зокрема методи управління ліквідністю, запропоновані Базельським комітетом, які дозволяють визначати найбільш ефективні показники ліквідності для банків.

5. Розвиток інструментів для управління короткостроковою ліквідністю. Українські банки повинні активніше використовувати фінансові інструменти, такі як короткострокові позики на міжбанківському ринку та інші способи залучення коштів для вирівнювання ліквідних потоків у разі потреби. Це дозволить знизити залежність від депозитних вкладень і покращити здатність банків реагувати на змінні фінансові умови.

6. Управління ліквідністю через діджиталізацію та автоматизацію. Банки мають розвивати цифрові платформи та інтегрувати автоматизовані системи управління ліквідністю для підвищення швидкості і точності процесів. Автоматизація дозволяє банкам в реальному часі здійснювати моніторинг фінансових потоків, здійснювати прогнози та знижувати людський фактор у прийнятті рішень. Впровадження таких систем дозволяє скоротити час на ухвалення рішень і підвищити прозорість операцій.

7. Розвиток управління ліквідністю в рамках групи банків. У разі наявності в структурі банку кількох підрозділів чи філій, важливо створити централізовану систему управління ліквідністю, що дозволяє здійснювати ефективний розподіл ліквідних ресурсів між підрозділами. Такий підхід дозволяє оптимізувати використання фінансових ресурсів і знижує ризик дефіциту ліквідності в окремих філіях або підрозділах банку.

8. Навчання персоналу та розвиток кадрових компетенцій. Для ефективного управління ліквідністю важливо інвестувати в навчання персоналу, зокрема у використанні новітніх технологій та інструментів для оцінки ліквідних ризиків. Залучення фахівців, які володіють сучасними знаннями в галузі фінансів і технологій, є необхідним для підвищення загального рівня управління ліквідністю.

9. Залучення зовнішніх консультантів та партнерів. У випадках, коли внутрішні ресурси банків вичерпано або виникають складні ситуації з ліквідністю, банки можуть залучати зовнішніх консультантів або партнерів для оцінки ліквідності та пошуку шляхів для поліпшення ситуації. Це можуть бути міжнародні консультанти, що мають досвід роботи в складних економічних умовах і допоможуть виробити ефективні стратегії.

Упровадження цих рекомендацій дозволить українським банкам значно підвищити рівень ліквідності та ефективно реагувати на потенційні фінансові кризи, забезпечуючи стабільність банківської системи країни.

Важливим кроком має стати вдосконалення системи управління ризиками в банках. Вважаємо, що банки повинні керуватися такими принципами системи управління ризиками:

- наявність стратегії управління ризиками;
- наявність відповідної організаційної структури;
- принцип колегіальності, розмежування конфлікту інтересів.

Ми рекомендуємо вітчизняним банкам використовувати моделі управління ризиками, які базуються не лише на середніх даних, а й з

урахуванням критичної інформації, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності [39].

Тому необхідно по-новому підходити до побудови моделей управління ризиками в сучасних умовах, використовуючи найкращі міжнародні банківські практики та впроваджуючи рекомендації Базельського комітету. Зокрема, ефективним для банків буде метод стрес-тестування, який покращить та покращить систему управління банківськими ризиками, систему внутрішнього рейтингу в умовах економічної нестабільності.

Сукупний ефект цих заходів, безумовно, сприятиме відновленню довіри до банківської системи та підвищенню капіталізації української банківської системи, а також підвищить конкурентоспроможність вітчизняних банків на світових фінансових ринках та забезпечить фінансову стабільність національної економіки. Це, у свою чергу, буде стимулювати розвиток реального сектору економіки та створить умови для формування стабільного конкурентного середовища у банківському секторі та національної безпеки загалом.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження за темою: « Оцінка ризику ліквідності банків: міжнародний та вітчизняний досвід» сформульовано наступні висновки”.

1. Ризик ліквідності є одним із ключових викликів у банківській діяльності, є складним і багатогранним явищем, яке відіграє вирішальну роль у забезпеченні фінансової стійкості як окремих банків, так і банківської системи в цілому. У загальному розумінні ризик ліквідності визначається як імовірність виникнення ситуації, коли банк не здатний виконати свої фінансові зобов'язання в повному обсязі та у визначені строки через нестачу грошових коштів або ліквідних активів. Це явище може бути наслідком різних причин, серед яких недостатність управлінських підходів, раптовий відтік депозитів, несприятливі ринкові умови чи економічні кризи. Концепції ліквідного покриття (LCR) та стабільного фінансування (NSFR) забезпечують інструментальний підхід до оцінки і управління ліквідністю. LCR дає змогу банкам розраховувати мінімальний рівень високоліквідних активів, необхідних для подолання короткострокового стресового сценарію, тоді як NSFR орієнтований на довгострокову фінансову стабільність шляхом узгодження строків активів і пасивів.

Провідні світові банки застосовують різноманітні методи для оцінки ризику ліквідності, які поєднують кількісні й якісні підходи, зокрема: нормативи ліквідності, стрес-тестування, аналіз розривів ліквідності, метод моделювання грошових потоків, VAR (Value at Risk) тощо.

2. АТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільших комерційних банків України, займає провідну позицію на банківському ринку України, контролюючи близько 30% ринку депозитів та кредитів, клієнтська база складається з понад 20 мільйонів фізичних та юридичних осіб. За результатами проведеного горизонтального аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» виявлено, зростання активів за рахунок зростання більшості статей. Дохідні активи зросли за рахунок активізації кредитування, однак їхня частка скоротилась на 4,04 %, що вказує на зростання ризикових або низькодохідних активів у структурі банку і може

негативно вплинути на рентабельність і стійкість банку в довгостроковій перспективі. Загальна сума зобов'язань збільшилася, що є результатом активної депозитної політики. Негативним є наявність непокритого збитку, однак його розмір поступово зменшується. За результатами проведеного горизонтального аналізу доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» виявлено ряд ключових тенденцій: скорочення доходів та витрат банку; прибуток з незначним зростанням на 1.34%, що вказує на ефективне управління витратами та збереження фінансової стійкості банку в умовах зменшення доходів.

3. За результатами проведеного аналізу стану виконання пруденційних нормативів АТ КБ «ПриватБанк» виявлено, банк виконує встановлені нормативи за виключенням Л13-1 - нормативу ризику загальної довгої відкритої валютної позиції, що значно перевищує встановлений нормативне значення. LCR_{вв} - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, LCR_{ів} - норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті та NSFR - норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування виконуються, розрахункові значення значно перевищують встановлене рекомендоване значення.

4. За результатами проведеного коефіцієнтного аналізу ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» виявлено: незначне покращення здатності банку погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних ліквідних активів; здатність банку забезпечувати свої зобов'язання в межах нормальної ліквідності; незначне зменшення частки високоліквідних активів у загальному обсязі робочих активів; збільшення різниці між кредитними зобов'язаннями та залученими депозитами, що може бути ознакою незначного зростання ризику незбалансованої ліквідності; незначне зниження ефективності управління ліквідністю в загальному контексті.

Для забезпечення стійкої ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» необхідно: активне залучення клієнтів на депозитні програми шляхом запровадження маркетингових кампаній, спрямованих на збільшення депозитної бази, зокрема у гривні; диверсифікація джерел фінансування за рахунок розширення співпраці з міжнародними донорами та отримання довгострокових кредитів від закордонних

фінансових інституцій; ефективне управління зобов'язаннями за рахунок скорочення короткострокових зобов'язань та збільшення частки довгострокових кредитів і депозитів.

5. Впровадження міжнародних стандартів управління ліквідністю в Україні є необхідним кроком на шляху до модернізації національної банківської системи, забезпечення її стабільності та інтеграції в глобальний фінансовий простір. Ключовим завданням є не тільки забезпечення банків достатнім рівнем ліквідності, а й створення ефективної системи внутрішнього контролю, яка здатна своєчасно реагувати на зміни в фінансовому середовищі та прогнозувати можливі ризики. Проведення регулярних стрес-тестів дає можливість оцінити здатність банків адаптуватися до змін в економічних умовах, зокрема, до зміни процентних ставок, валютних коливань, а також до інших факторів, які можуть впливати на ліквідність банків. Важливим етапом є також навчання банківського персоналу, вдосконалення внутрішніх політик і процедур для забезпечення належного управління ліквідністю. Ключовою умовою успішного впровадження міжнародних стандартів є готовність банків до адаптації до нових умов. Проте реальний ефект від реформ буде залежати від здатності банків не лише застосовувати міжнародні норми, але й інтегрувати їх у свою повсякденну діяльність. Розвиток інфраструктури та впровадження новітніх інформаційних технологій у процесі управління ліквідністю потребує оновлення ІТ-системи для збору і обробки великих обсягів інформації про поточну ліквідність, а також для автоматизації процесів прийняття рішень на основі даних у реальному часі. Важливою складовою успішного впровадження міжнародних стандартів є підготовка фахівців, які володіють сучасними знаннями та навичками в галузі управління ліквідністю і ризиками. Д

6. Використання інноваційних підходів та цифрових технологій для оцінки ризику ліквідності банків є важливим аспектом сучасного фінансового управління. Найбільш значущі інноваційні підходи:

- використання штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання для аналізу великих обсягів даних, що дозволяють банкам створювати прогнози та моделювати поведінку ліквідності в умовах різноманітних сценаріїв.

- блокчейн-технології для оцінки ліквідності, що забезпечує високий рівень прозорості та безпеки при проведенні фінансових операцій, що в свою чергу дозволяє більш точно визначати та оцінювати ліквідні активи;

- Big Data з метою збору, обробки та аналізу великих масивів фінансової та економічної інформації, що дозволяють банкам створювати більш детальні моделі прогнозування ліквідності;

- хмарні технології в оцінці ризику ліквідності, що дозволяє банкам зберігати, обробляти та аналізувати дані без необхідності великих інвестицій у власну інфраструктуру;

- мобільні додатки для моніторингу ліквідності, які дозволяють керівникам банківських установ отримувати актуальну інформацію про ліквідні активи та пасиви в режимі реального часу, прямо з мобільних пристроїв.

Інноваційні підходи та цифрові технології для оцінки ризику ліквідності в банківському секторі продовжують активно змінювати підходи до управління цим критичним аспектом фінансової стабільності. Завдяки постійному розвитку технологій, банки мають можливість значно покращити процеси прогнозування, управління та реагування на ризики ліквідності.

7. Рекомендації, що можуть сприяти вдосконаленню управління ліквідністю в банках України: удосконалення моделей прогнозування ліквідності; посилення внутрішнього контролю та моніторингу ліквідності; забезпечення оптимального рівня ліквідних резервів; вдосконалення регулювання ліквідності на рівні держави; розвиток інструментів для управління короткостроковою ліквідністю; управління ліквідністю через діджиталізацію та автоматизацію; розвиток управління ліквідністю в рамках групи банків; навчання персоналу та розвиток кадрових компетенцій; залучення зовнішніх консультантів та партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О.Ф., Пекарський Д.С. Ліквідність банківської системи України: сучасний стан та проблеми регулювання. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 1 (25). С. 139–145.
2. Андрейків Т.Я., Сенещ П.М., & Сивуляк М.М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. *Підприємництво і торгівля*. 2016. №20, 64-70. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/20_2017/14.pdf
3. Бойчук, С.О. Роль блокчейн в системі фінансових інновацій. *Ефективна економіка* 2023. № 12. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/download/2744/2780>
4. Банківська система: Підручник. [М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка. 2013. 556 с.
5. Банківська система України продовжила тенденцію до збільшення ліквідності за умови збереження прибутковості. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/975842.html>
6. Банківська система показує ліквідність та прибутковість. URL: https://www.standard-rating.biz/data/upload/Researches/banks/UBR_SR_1Q_2023/piRD_UK_1q_2023_ukr.pdf
7. Безвух С.В. Ліквідність банку: сутність та фактори впливу. *Ефективна економіка*. 2015. №12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4650>
8. Варцаба В.І., Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/viewFile/130424/126039>

9. Високий рівень ліквідності банківської системи створює можливості для розвитку кредитування. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/547532_visokiy_riven_likvidnosti.html
10. Горбачова, О., Петрова, А. Теоретичні засади ліквідності та платоспроможності банківської установи. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2024. №1. С. 19–29. <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2024-1-3>
11. Грудзевич У. Ліквідність та прибутковість банківської системи України у воєнний час. Сучасна парадигма публічного управління: Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції (10-12 листопада 2022р.) / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2022. С. 712–717. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Konferentsiia_Suchasna_paradyhma_2022.pdf
12. Гатаулліна Е., Клименко, М. Особливості сучасної структури банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1204>
13. Гладчук О.М., Марич М.Г., Нікіфоров П.О., Федішин М.П. Банківська система: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с.
14. Грудзевич У., Дребот Н. Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48.
15. Гунько Н.І. Сутність та види ліквідності комерційного банку. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. наукових праць XII Всеукр. наук.-практ. Інтернет – конф., м. Вінниця, 16 черв. 2023 р. Вінниця, 2023. С. 53–61.
16. Діагностика системної стабільності на основі макроекономічних та пруденційних показників : звіт про НДР (1 етап) ; наук. кер. О. М. Тридід. – № 0113U002195. – Харків: УБС НБУ ХІБС, 2013. – 72 с.
17. Діагностика стабільності банківського сектору 2023: підсумки першого півріччя. URL: <https://epravda.com.ua/news/2023/08/30/703699/>

18. Дорошенко Н.О., Віскарєва Е.О. Роль банківської системи у відновленні економіки України. *«Молодий вчений»*. 2023. № 8 (120). URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2035987>
19. Єрохін С.А., Підбуртний, В.В. Управління фінансовими ресурсами банку в сучасних умовах на прикладі АТ КБ «ПриватБанк». *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 1(259). С. 35-42. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/01/2.23._topic_Sergii-A.-Ierokhin-Vladyslav-V.-P%D1%96dburtn%D1%96%D1%96-35-42.pdf
20. Зверук Л.А. Концептуальні коли засади дослідження управління фінансовою стійкістю банківських коли установ. *Бізнес Інформ*. 2017. №3. С. 288–293.
21. Карась П.М., Приходько Н.В., Пашенко О.В., Гришина Л.О. Банківська система: Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс. 2015. 292с.
22. Корженко К.А. Підходи до класифікації факторів, що впливають на стійкість банківської установи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 12. С. 191-195. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/48.pdf.
23. Краснова І.В., Громницька І.Ю. Процес розгортання кризи ліквідності банківської системи в циклічних умовах. *Бізнес Інформ*. 2018. №5. С. 343–350.
24. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах: монографія. К. : Вид-во Європейського університету, 2003. – 300 с.
25. Косарєва І.П., Крамська Д.О. Ліквідність банку: сутність та вплив основних факторів на діяльність банків. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29 (1). С. 99–103.
26. Лазня А.В. Науково-методичні підходи до визначення та вибору індикаторів фінансової стабільності банківської системи. *Фінансовий простір*. 2014. № 1. С. 83–91.

27. Литвинюк М.В. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. Мукачівський державний університет. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 631–636

28. Лисенко О. Укрсиб, Універсал, Приват та інші: банки, які здивували своїми результатами за 2022 рік. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/ukrsib-universal-privat-i-drugie-banki-kotorye-udivili-svoimi-rezultatami-za-2022-god/>

29. Лавренюк, В.В., Журавльов, О.С. Управління ліквідністю банків на макро- та мікрорівнях. Проблеми економіки. 2023. № 2(56). С. 213-223. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-2-213-223>

30. Ліквідність банківської системи та чинники її змін. URL: <https://data.gov.ua/dataset/activity/8d8e7f05-5d95-47b1-b58d-9d9b0cfab250>

31. Мельник П.В. Банківські системи зарубіжних країн. К.: Алерта: Центр учбової літератури. 2010. 574 с.

32. Марченко О.В., Линьова В.Д. Аналіз підходів до визначення терміна «платоспроможність банку». БізнесІнформ. 2020. № 5. С. 56–61. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-5_0-pages-56_61.pdf

33. Нікольчук Ю., Швабій К., Касьянов В. Ліквідність комерційного банку: теоретичний аспект. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Science*. 2023. № 320(4). С. 86-94. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-12>

34. Нянько В., Нянько Л. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Наукові записки Львівського Університету бізнесу та права*. Серія Економічна. Серія Юридична. 2022. № 35. С. 96–105. URL: <https://zenodo.org/record/7643321>

35. Офіційний сайт НБУ. URL: bank.gov.ua.

36. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/>.

37. Оперативні дані, що характеризують ліквідність банківської системи та чинники її зміни. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/fm-liquidity>
38. Огляд банківського сектору, лютий 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2023-roku>
39. Організаційна структура системи управління ризиками. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Organizacijna_struktura_sistemi_upravlinnya_rizikami_2018-09-18_19_pr.pdf?v=4
40. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
41. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
42. Про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Положення затверджено Постановою НБУ 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>.
43. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.01р № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
44. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року м. Київ № 18 URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18
45. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 1 квітня 2022 року № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>
46. Профіцит ліквідності банківської системи перевищив рекордні 500 млрд грн – НБУ. URL: <https://forbes.ua/news/profitsit-likvidnosti-bankivskoi-sistemi-perevishchiv-rekordni-500-mlrd-grn-nbu-05052023-13497>
47. Рябушка Л. Б., Пігуль Н. Г., Батанін В. Д. Особливості регулювання ліквідності банків в умовах воєнного стану. Бізнес Інформ. 2023. №10. С. 276–285. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-276-285>

48. Українці у 2022 році збільшили вклади у банках на 30%.
URL: <https://news.finance.ua/ua/ukrainci-u-2022-roci-zbil-shyly-vklady-u-bankah-na-3>

49. Швандар Д.В. Управление структурным профицитом ликвидности банковской системы. Финансовая система: Денежно-кредитная политика. 2017. №3. С. 57–70.

50. Шийко І.В. Оцінювання управління ліквідності банківських установ. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 68–74.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (01.01.2023-01.07.2024), тис. грн.

Статті	Станом на			
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024
Грошові кошти та їх еквіваленти	40566774	85209442	79648102	97544118
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	95716216	97558900	100376470	107118668
Кошти в інших банках	60233746	63617318	75061458	68648892
Кредити та заборгованість клієнтів	71355251	79859693	95637763	106682501
Цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	143919800	142952388	171470647	179006839
Цінні папери за амортизованою собівартістю	100242085	77633667	133798041	112272855
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	30243	30243	30246	30246
Інвестиційна нерухомість	2154747	2154747	2339766	2055623
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	12051312	2428287	3616	3714
Відстрочений податковий актив	1100185	660913	400929	511483
Основні засоби та нематеріальні активи	6617191	9482404	6689505	6635209
Інші фінансові активи	14097277	13070066	18191597	17453271
Інші активи	1589198	1374941	1414749	2513338
Всього активів	549674027	573033008	685062888	700476757
Кошти банків	329	85887	486	365
Кошти клієнтів	464871501	481702465	549686644	569613774
Фінансові зобов'язання	0	1289	0	3543
Боргові цінні папери, емітовані банком	2528	2578	2628	2667
Інші залучені кошти	567788	840613	3087561	5253658
Зобов'язання щодо пот. податку на прибуток	2972075	0	25790403	5012793
Резерви за зобов'язаннями	5803423	5573182	5437546	5818732
Інші фінансові зобов'язання	13222380	10622094	13063856	20488093

Інші зобов'язання	4140466	4380952	4383015	4433375
Суборд. борг	304719	304719	316500	337790
Усього зобов'язань	491885208	503513779	601768639	610964790
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	206059744
Емісійні різниці	22690	22690	22690	22690
Резервні фонди банку	11448539	12958438	12958438	14846672
Резерви переоцінки	-2993739	3133715	8881971	14623805
Нерозп. прибуток	-156748415	-152655357	-144628594	-146040943
Усього власного капіталу	57788819	69519230	83294249	89511968
Усього власного капіталу та зобов'язань	549674027	573033008	685062888	700476757

Додаток Б

**ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ АТ КБ ПРИВАТБАНК»
(01.01.2023-01.07.2024), тис. грн.**

Статті	Станом на			
	01.01.2023	01.07.2023	01.01.2024	01.07.2024
Процентні доходи	43685504	30126739	66237277	37344368
Комісійні доходи	32944618	19465601	41588600	22172162
Торговий результат				
результат від переоцінки	-7568057	-33575	-1063700	-1886164
результат від операцій з купівлі-продажу	14465200	5391426	10166765	2596179
Інші операційні доходи	2759266	1358252	3075279	1130993
Інші доходи	611809	538650	746313	356993
Всього доходів	86943268	56847094.31	120750534	61714530
Процентні витрати	3768088	2268528	6616309	5440386
Комісійні витрати	12504760	7827557	17149834	9406521
Торговий результат				
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-2607778	-1854774	-4653140	-6742198
Відрахування до резервів	16327500	724951	4499763	966206
Адміністративні та інші операційні витрати	22233786	11195782	24372510	11909801
Витрати на податок на прибуток	4474017	6935793	35000574	10085727
Всього витрат	56700373	27097837	82985849	31066444
Прибуток/(збиток) після оподаткування	30242895	29749257	37764685	30648086